

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз — SVOBODA — Published by the Ukrainian National Association

ЦІНА $1.00 РАЗ НА ТИЖДЕНЬ ONCE A WEEK PRICE $1.00

РІК CXIV П'ЯТНИЦЯ, 30 ЛИСТОПАДА 2007 РОКУ ЧИСЛО 48 VOL. CXIV FRIDAY, NOVEMBER 30 2007 No. 48

В Україні відбулася загальнонаціональна акція „Запали свічку!“ у пам'ять про жертви Голодомору 1932-1933 років

24 листопада біля Хреста в пам'ять жертв Голодомору 1932-1933 років в Молодіжному парку в Харкові під час всеукраїнської акції „Запали свічку!'. У ході акції у багатьох містах і селах України були встановлені пам'ятні хрести, проведені молебні та віча-реквієми.
Фото: УНІАН

Запалені свічки перед пам'ятним знаком „Жертвам Голодомору 1932-1933 років" на Михайлівській площі в Києві у суботу, 24 листопада.
Фото: УНІАН

24 листопада, у День пам'яті жертв Голодомору, на Михайлівській площі в Києві (зліва): Патріярх УПЦ КП Філарет, провідник БЮТ Юлія Тимошенко, народний депутат від БЮТ Андрій Шкіль, провідник фракції Бльоку НУ-НС В'ячеслав Кириленко тримають запалені свічки.
Фото: УНІАН

КИЇВ. – В усіх реґіонах України 24 листопада відбулися меморіяльні заходи з вшанування 75-их роковин Голодомору 1932-1933 років. Були приспущені державні прапори, обмежено проведення розважальних заходів. В усіх населених пунктах відбулося покладання жалібних вінків і композицій з житніх та пшеничних колосків до пам'ятних знаків, місць поховань жертв голодоморів, панахиди за загиблими, вшанування пам'яті загиблих хвилиною мовчання, запалення свічок, проведення вечорів-реквіємів та інших скорботних заходів.

На вшанування пам'яті жертв геноциду українського народу буде оголошено хвилину мовчання і зупинено на цей час працю в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах та організаціях, рух громадського та приватного транспорту у населених пунктах, з подаванням відповідних звукових сигналів. Після цього розпочалася всеукраїнська акція „Запали свічку!".

У Києві Президент України Віктор Ющенко з родиною взяв участь у скорботній ході від Софійської площі до Михайлівської, присвяченій вшануванню пам'яті жертв голодоморів. У процесії йшли політичні, громадські та релігійні діячі, представники органів центральної виконавчої влади, дипломати, свідки Голодомору 1932-1933 років, представники всіх реґіонів України.

Учасники заходу поклали квіти до пам'ятного

(Закінчення на стор. 19)

Промова Президента України Віктора Ющенка на Михайлівській площі в Києві 24 листопада

Вони вже тут.

Вони довго йшли.

Мільйони. Мільйони наших дідів, батьків, братів і сестер.

Рушили з неба їхні вози. Певно, хвилюються мами, щоб не забути ані найменшого – того рідного, найдорожчого, який знайшов свій спокій і тихо заснув на руках у Господа.

75 років іде за цим небом їхній Чумацький шлях – три, п'ять, сім, вісім чи то десять мільйонів невинних людей, сотні тисяч родів, вимерлих сіл, невідспіваних душ, закатованих, замордованих, непохованих доль.

Вони хочуть додому. Вони бачать ці вогники.

Вони вірять нам.

Бо ми – це їхнє непрожите життя.

Дорогий Український народе!

Браття і сестри!

Ми – разом. Сьогодні Україна і світове українство розпочинають вшанування 75-их роковин найстрашнішої катастрофи – Голодомору 1932-1933 років.

Поминаємо кожну душу, кожну жертву, кожного мученика.

Досі не знаємо всього маштабу цієї трагедії.

Поволі – з пам'яті людей, з тих таємних архівів, з тих диявольських „окремих папок" – з'являється її смертельний лик.

„Я це все пам'ятаю… Я опухла від голоду, братик ще більше… Він вмирав, з його опухлого тіла точилася рідина. Я сиділа поруч, він скрипів зубами і просив огірочок… Він помер. Його завернули в ковдру, колір цієї ковдри досі у моїй пам'яті". Це – спогад Ганни Неласої, народженої в Луганській області. Ця жінка переборола страх і залишила своє свідчення.

„Конфіскаторів ніщо не зупинило – ні біль дітей, ні їхня кількість… Приходили ще і ще, все забирали. Гірше фашистів". Це – Нонна Червева з Горлівки.

З листа Реви Миколи Антоновича з Хилівки Полтавської области до Йосифа Сталіна: „Сотні тисяч людей вмерло з голоду, і всі – на очах комуністів, котрі їздили через наші трупи і нагло хвалили життя". Миколу Реву засудили до шість років ув'язнення за цей лист.

З листа Каґановича до Сталіна: „Я цілком і повністю згоден з вашою оцінкою стану справ в Україні... Теорія, що ми, українці, невинно постраждали, створює солідарність і гнилу кругову поруку... Я вважаю, що.. настав момент... зобов'язати організацію до рішучого перелому...".

(Закінчення на стор. 18)

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

СБУ оприлюднить дані про компрометацію УПА

КИЇВ. — Служба безпеки України оприлюднить документ, що свідчить про способи, до яких вдавалося Міністерство державної безпеки СРСР, щоб скомпрометувати вояків Української Повстанської Армії, повідомив 25 листопада в.о.голови СБУ Валентин Наливайченко. За його словами, аґенти МДБ створювали бойові групи, перевдягалися в одяг вояків УПА та катували й знищували людей у Західній Україні. „Ми маємо зараз документ, який був відомий Хрущову у 1949 році. Настав час його оприлюднити. Це доповідь одного з військових прокурорів про так звані спецбоївки, які під виглядом загонів УПА лютували в Західній Україні… І в такий спосіб залишали після себе злочинну пляму на тих, хто боровся за волю України", – сказав В. Наливайченко. Він вважає, що оприлюднення цих документів має об`єднати Україну. *(УНІАН)*

В. Ющенко здивований позицією Росії щодо Голодомору

КИЇВ. — Президент України Віктор Ющенко 25 листопада заявив, що здивований позицією Міністерства закордонних справ Російської Федерації щодо Голодомору в Україні 1932-1933 років. В. Ющенко підкреслив, що його турбують висловлювання російського МЗС. „Відверто хочу сказати, що коли ми в грудні минулого року з Володимиром Путіним обговорювали це питання, у мене було відчуття, що ми маємо набагато більший проґрес в оцінках і розумінні цієї трагедії", – наголосив український Президент, розповівши, що тоді навіть було досягнуто домовлености про спільне вшанування роковин трагедії. Він повторив свою позицію, що у Голодоморі 1932-1933 років винен виключно комуністичний-сталінський режим і В. Ющенко „не бачить вини Росії та росіян". Він підкреслив, що заходи щодо вшанування жертв Голодомору не спрямовані проти жодної країни світу. 19 листопада Департамент інформації та друку МЗС Росії розповсюдив коментар, в якому оголошення голоду 1932-1933 років „актом геноциду відносно українського народу" названо „однобоким спотворенням історії на догоду сучасним кон'юнктурним політико-ідеологічним установкам". У документі зазначалося, що „тема голоду 30-их років в Радянському Союзі, жертвами якого були люди багатьох національностей, зокрема українці, росіяни, казахи та інші народи СРСР, дедалі більше стає предметом всіляких спекуляцій з боку певних політичних кіл в Україні". На думку російського МЗС, „це ображає пам'ять жертв інших національностей, загиблих в голод 1932-1933 років у колишньому Радянському Союзі". *(УНІАН)*

У Росії відкрили пам'ятку жертвам Голодомору

МОСКВА. — На території Посольства України в Росії в п'ятницю, 23 листопада, відкриті пам'ятна дошка і закладена калинова алея в пам'ять жертв Голодомору 1932-1933 років. „Ця пам'ятна дошка і калина, привезена з України, засвідчать пам'ять нинішнього покоління про страшні події того часу", – відзначив Посол України в Росії Олег Дьомін під час офіційної церемонії. Крім того, українські дипломати і представники діяспори того ж дня поклали квіти до меморіяльного каменя жертв політичних репресій на Луб'янскій площі, а також до пам'ятного знака на місці масових поховань жертв політичних репресій на території колишнього полігону НКВС-КДБ і взяли участь у поминальній Панахиді. *(Інститут Масової Інформації)*

Україна – важлива для ЕС і НАТО

ЛОНДОН. — Онук знаменитого британського прем'єр-міністра Вінстона Черчіля – депутат парляменту від опозиційної Консервативної партії Ніколяс Соумс виголосив першу з серії промов на українську тему у Палаті громад британського парляменту. Лекція стосувалася минулого, сучасного та майбутнього британсько-українських взаємин. Депутат парляменту Н. Соумс, що у минулому був міністром уряду Консервативної партії та тіньовим міністром, заявив напередодні у британському парляменті, що Ялтинський процес, започаткований конференцією 1945 року, в якій взяв участь його дід В.Черчіль, не повинний знову стати втраченою можливістю для Европи. Сталін використав першу конференцію, аби створити зону радянського впливу в Европі. Нові взаємини між Британією та Україною, де лежить Ялта – місто повоєнної угоди між СРСР, США та Британією, – мають бути засновані на спільних европейських цінностях. Н. Соумс зробив наголос на вшануванні світом жертв організованого Сталіним Голодомору в Україні 1932-1933 років. Депутат підкреслив, що Британія є третім за обсягами інвестором до української економіки, а також найціннішим союзником Заходу в Чорноморському басейні. А це означає, що Україна є ключовою країною для ЕС і НАТО, де Британія має провідну ролю. *(„Німецька хвиля")*

В. Ющенко підписав указ про українську мову в Криму

КИЇВ. — Президент України підписав указ, спрямований на розвиток української культури, у тому числі мови, в Криму. На півострові мають з'явитися нові україномовні школи, там частіше показуватимуть українські вистави і фільми, а в бібліотеках побільшає вітчизняної літератури. Указ про це підписав 20 листопада Віктор Ющенко. Відповідний документ розміщено на офіційній мережі Президента. В указі зазначається, що документ підписано на підтримку ініціятиви Ради міністрів Автономної Республіки Крим, Севастопольської міської державної адміністрації та громадськости. Згідно з його текстом, Кабінет міністрів (кабмін) та Рада міністрів Криму повинні збільшити кількість навчальних закладів усіх типів з українською мовою навчання, створити нові загальноосвітні навчальні заклади з українською мовою навчання в населених пунктах АР Крим, зокрема в містах Армянську і Феодосії та надати їм відповідну допомогу. Також указом передбачено „відкриття додаткових кляс і груп з українською мовою навчання в навчальних закладах з іншими мовами навчання і профільних кляс з поглибленим вивченням української мови та літератури". Школи з українською мовою навчання, повинні збудувати у містах Ялті, Алушті та Севастополі, крім того у Севастополі мають збудувати міжнародний українсько-російський університет. Кошти на такі заходи, за указом, слід передбачити в Держбюджеті 2008 року. Президент також доручив кабміну та уряду АРК поповнити фонди бібліотек сучасними україномовними книгами та періодикою. *(„Кореспондент")*

Більшість переконана про причини Голодомору

КИЇВ. — Переважна більшість українців в усіх реґіонах переконана, що Голодомор 1932-1933 років був викликаний діями влади. Таку позицію підтримали 72.4 відс., громадян, опитаних Київським міжнародним інститутом соціології. За останній рік кількість опитаних, які вважають, що Голодомор 1932-1933 років спричинила тодішня влада, збільшилась у цілому по Україні з 65 до 72 відс., на сході – з 46 до 57 відс., у центрі – з 73 до 82 відс., на півдні – з 59 до 65 відс. та заході – з 80 до 85 відс. Лише 12 відс. вважають, що Голодомор 1932-1933 років був викликаний головним чином природними обставинами. Майже дві третини (63.2 відс.) опитаних повністю або скоріше підтримують, ніж не підтримують визнання Верховною Радою Голодомору актом геноциду українського народу, ще 11.9 відс. – вагаються з відповіддю, а 2.9 відс. нічого не чули про це. Визнання Голодомору геноцидом підтримує відносна більшість прихильників таких політичних сил: 93 відс. прихильників НУ-НС, 84 відс. – БЮТ, 75 відс. – Бльоку Литвина, 43 відс. – Партії Реґіонів. Серед прихильників Комуністичної партії – 50 відс. не підтримують визнання Голодомору геноцидом і 41 відс. – підтримують. Опитування проводилося 2-7 листопада 2007 року методою інтерв'ю. Була опитана 2,041 особа по всій території України, віком від 18 років. *(„Українська правда")*

Книгарню на Хрещатику вдалося захистити

КИЇВ. — Орендну ставку за користування приміщенням для книжкової крамниці „Знання" передбачається залишити на рівні 2 відс. від вартости майна, що в 2.5 раза менше за суму, передбачену держбюджетом 2007 року. Рішення про збереження такого розміру орендної ставки 21 листопада підтримали члени постійної комісії Київради з питань власности. Голова комісії Володимир Дейнега сказав, що такий розмір орендної ставки передбачено договором оренди, укладеним у 2006 році, і він діятиме до 2009 року. Він зазначив, що таке рішення прийнято у зв'язку з тим, що посадник столиці Леонід Черновецький пообіцяв трудовому колективу крамниці продовжити дію договору з старою орендною ставкою. *(Інститут Масової Інформації)*

В Українській бібліотеці Москви знищили унікальний газетний архів українських газет

МОСКВА. — Реґіональна громадська організація „Українці Москви" заявляє про знищення унікального газетного фонду Бібліотеки української літератури в Москві. Це було зроблено 19 листопада за наказом директора бібліотеки Наталії Шаріної. За даними прес-служби, це було зроблено без складання будь-яких актів, як того вимагають нормативні документи.

У фонді зберігались річні комплекти українських газет українською та російською мовами за 1988-2006 роки: „Демократична Україна", „Голос України», „Урядовий кур'єр", „2000", „День", „Дзеркало тижня", „Літературна Україна", „Культура і життя" тощо. Знищено також окремі рідкісні примірники українських газет XIX-XX ст., газети української діяспори Росії та інших країн, що зберігалися у відділі російської україніки, примірники часопису „Український огляд", який видавався багато років російським та українським публіцистом Руденком-Десняком, стверджують „Українці Москви".

„Злочинну акцію було проведено рано-вранці, до приходу на працю співробітників-українців. Ніна Шаріна та її заступник Богдан Безпалько особисто вантажили газети на автомашину, яка вивезла їх у невідомому напрямку", - сказано у повідомленні.

Як підкреслили в прес-службі організації, всі ці комплекти газет відсутні у будь-якій іншій бібліотеці Росії, значна частина з них являє собою історико-культурну цінність державного значення для Російської Федерації. „Українська громадськість розглядає цю акцію як відвертий антиукраїнський шабаш, виключний прояв аґресивної неповаги у відношенні до української культури та українців", – наголосили „Українці Москви".

При цьому вони вважають, що „зовсім невипадковим видається і те, що нищення фонду бібліотеки відбулося лише за два дні після невдалої спроби „молодих евразійців" розгромити у Москві виставку, присвячену Голодоморові в Україні".

Раніше представники організації „Українці Москви", а також читачі і співробітників Бібліотеки української літератури в Москві просили президента Росії Володимира Путіна звернути увагу на складну ситуацію, що склалася навколо установи і в ній безпосередньо. *(Інститут Масової Інформації)*

КОЛОНКА КОМЕНТАТОРА

Захищаймо правду, тільки правду, і нічого, крім правди

Петро Часто

Російськомовні газети Ню-Йорку вже не один раз зізнавалися в нелюбові до незалежної Української держави. Щось мучить їхніх незичливих авторів. Замість безборонно й надхненно далі русифікувати бруклинський Брайтон-біч, вони тяжко переймаються долею України: ну нащо це Україна пробує відродити свою мову, культуру, нащо відновлює свою національну пам'ять — ще, чого доброго, стане українською державою не за назвою, а за сутністю — й тоді вже рота їй не затулиш. А так хочеться затулити! Й вони, ці заокеанські „знавці України", ночей не досипають — пишуть для нас нашу історію, намагаючись змусити нас дивитися на наше минуле їхніми очима. Чому вони це роблять, не тяжко здогадатися. Ще 150 років тому великий психолог Федір Достоєвський пояснив цей феномен: хто кого скривдить, той того потім ще й ненавидітиме.

До особливо „заслужених" в нагінках на українців і українство належить ню-йоркське „Новое русское слово". Навіть дивно, що воно все ще „нове" — в сенсі антиукраїнства газета давно мала б називатися „Старое русское слово".

В останні тижні „НРС" ревно, з числа в число, передруковує „дослідження" Леоніда Піддубного „Доля на крові", щоразу додаючи до тексту документальну фотографію, що має створювати враження неспростовности поданих фактів. На одній з тих фотографій зображена якась кімната, прикрашена портретом Тараса Шевченка і великою фашистською свастикою.

Чи треба нам відповідати на подібні публікації? Іноді здається, що не треба. Іноді думається так: адже ті автори самі себе і своїх читачів карають, втримуючи в болоті неправди, й вона їм колись неминуче вилізе боком. Нехай собі сидять по вуха в тому любому їхнім душам смороді.

Але антиукраїнський цикл в „НРС" — це не той випадок, коли ми можемо дозволити собі промовчати. Це навіть при тому, що „історична праця" Л. Піддубного є банальною, просто таки безпорадною компіляцією, зліпленою з давно відомих книжок українoжерів Едварда Пруса, Віктора Поліщука, також з „клясика української літератури, письменника-антифашиста Ярослава Галана", і навіть з донесень „леґендарного партизанського командира А. Федорова". Є також низка криптонімів — нібито людей, що були свідками злочинних дій українських націоналістів: „Т. Р." з Польщі („...під час Служби Божої напали бандерівці , повбивали віруючих, а через тиждень напали на наше село. Маленьких дітей покидали в криницю..."); „Ч. Б." з США („В Підліссі, так називалося село, бандерівці замордували четверо осіб з родини мельника Петрушевського, при цьому 17-річну Адольфіну тягнули кам'янистою дорогою, поки вона не вмерла"); „Ф. Б". з Канади („На наше подвір'я прийшли бандерівці, схопили нашого батька і сокирою відрубали йому голову"); „Ю. В." з Великобританії („Дружина мого брата була українкою, й за те, що вона вийшла заміж за поляка, 18 бандерівців її зґвалтували...").

Вістря звинувачень спрямоване проти ОУН-революційної і проти УПА, зокрема її Головного командира Романа Шухевича-Тараса Чупринки. Перекладаю далі: „Головним організатором геноциду поляків і евреїв у той період став Чупринка. Обурившись з низких результатів боротьби з „чужинцями", він видав спеціяльний наказ: до євреїв ставитися так само, як до поляків і циганів, знищувати нещадно, нікого не жаліти... Бандерівці з банди попівського сина Петра Нетовича під виглядом радянських партизанів увійшли в польське село Паросле біля Володимирця Рівненської области. Селяни, віддавна надаючи радянським партизанам допомогу, радо зустріли гостей. Нагостившись, бандити почали ґвалтувати, а відтак убивати жінок і молоденьких дівчат. Перед вбивством їм відрізували груди, носи і вуха. Потім стали катувати решту мешканців села. Чоловікам перед смертю відрізували статеві органи. Добивали сокирами...

...В УПА існував звичай освячення знарядь убивства напередодні „акції", для чого був створений так званий інститут „лісових" священиків УАПЦ і УГКЦ. Ці священики були справжніми вбивцями з хрестами на грудях...

...Галичани-уніяти, котрі складали головне керівне ядро в ОУН, УПА, СБ, перейняли від сатанистів не тільки їхню символіку, чорночервоні прапори, але й поведінку. Вони не лише репресували християн, котрі на бажали брати участи в етнічних чистках щодо євреїв, поляків, циганів, росіян, чехів та інших національних меншин, але й зганьблювали церкви, грабували церковну власність...

...Визначальну ролю в організації масових злочинів УПА відігравав її командир Роман Шухевич. Репресіям піддавалися передусім конкуренти бандерівців з мельниківської гілки ОУН. З приходом Шухевича до керма в УПА завдаються удари по двох куренях УПА, створених мельниківцями в районах міст Володимир-Волинський і Кременець. Розгром цих куренів супроводжувався вбивствами і переданням в ґестапо багатьох учасників мельниківського підпілля в Україні. На думку західних авторів, в тому числі й представників ОУН-м, на руках бандерівців — кров щонайменше 400 мельниківських активістів, найвідомішими з них були Сеник-Грибівський, Барановський, Сушко, Сціборський, Ольжич, О. Теліга, Ковельський Єпископ Мануїл, Тарасевич, Сосенко, Куницький, Вороневич і багато інших...".

Насамкінець зацитую той уривок з „дослідження" Л. Піддубного, за який редакція газети „Новое русское слово" мусить відповісти — якщо ми, українці, маємо себе за людей чести:

„... День 30 червня 1941 року став справді чорним днем для єврейського і польського населення Львова, коли в нього увірвалися „солов'ї" Шухевича, який був при-

(Закінчення на стор. 20)

Перша сесія Верховної Ради України

КИЇВ.– 23 листопада відбулось перше, урочисте засідання першої сесії Верховної Ради України VI скликання. Закриваючи засідання, головуюча – представниця Партії Реґіонів Раїса Богатирьова повідомила про формування п'яти депутатських фракцій, а також про те, що наступного разу депутати зберуться не у вівторок, а у четвер. Бльок Юлії Тимошенко назвав перенесення засідання Верховної Ради провокацією, оскільки саме на засіданні в вівторок БЮТ та НУНС плянували оголосити про створення коаліції та обрати спікера. Сесія новообраного парляменту розпочалася з прощання з Верховною Радою п'ятого скликання та урядом Віктора Януковича, що викликало бурхливі оплески БЮТ та НУНС. У президії (зліва): представник Бльоку Литвина Ігор Шаров, перший віце-спікер Верховної Ради V скликання Адам Мартинюк, член Партії реґіонів, депутат Верховної Ради VI скликання Раїса Богатирьова, депутат від БЮТ Олександер Турчинов, депутат від Бльоку „Наша Україна – Народна самооборона" Роман Зварич, на трибуні – прем'єр-міністер України Віктор Янукович (тепер вже колишній). Фото: УНІАН

Про відзначення активістів державними нагородами України

КИЇВ. – За вагомий особистий внесок у дослідження голодоморів в Україні, активну громадську діяльність з метою вшанування пам'яті жертв трагедії Президент України Віктор Ющенко указом від 20 листопада нагородив Орденом „За заслуги" І ступеня Маріяна Коця, почесного члена Асоціяції дослідників голодоморів в Україні, орденом „За заслуги" ІІІ ступеня – Тараса Козбура, автора монумента жертвам Голодомору в Україні 1932-1933 років (Лос-Анджелес), Миколу Міщенка, голову Фундації українського Голодомору, а також Мартіна Сандера, члена Палати Представників Конґресу США.

Прес-служба Президента України

ОПИТНИК

якости поштової доставки газети Свобода

Шановні передплатники!

Редакція „Свободи" і „The Ukrainian Weekly" підготувала цей опитник у відповідь на збільшення кількости нарікань на запізніле отримання наших газет.

Просимо Вас взяти участь в опитуванні і цим допомогти нам забезпечити кращу якість доставки газети до Вашої хати.

Для зручности наступна форма буде надрукована чотири тижні. Будь-ласка, виповніть її один раз і надішліть до редакції. Ваша співпраця дозволить нам задокументувати швидкість руху газет в поштовій системі і визначити, де виникає проблема.

1. Впишіть Вашу адресу точно так, як вона є на газеті.

Name______________________________

Address____________________________

City, State, Zip_______________________

2. Впишіть число, дату виходу газети і дату, коли Ви її отримали у відповідному рядку для кожної з газет, які Ви отримаєте протягом чотирьох наступних тижнів.

Число газети	Дата виходу	Дата отримання
1 ________	________	________
2 ________	________	________
3 ________	________	________
4 ________	________	________

3. Після заповнення всіх чотирьох форм надішліть їх до нашого відділу передплати на адресу:

Svoboda
2200 Route 10
P.O. Box 280
Parsippany, NJ 07054

Дякуємо за Вашу допомогу!

АМЕРИКА І СВІТ

Президент Грузії М. Саакашвілі зрезиґнував

ТБІЛІСІ, Грузазія. — Михайло Саакашвілі 25 листопада офіційно склав повноваження Президента Грузії. М. Саакашвілі таким чином створив 25 листопада формальну підставу для позачергових виборів голови держави. Парлямент Грузії 25 листопада на надзвичайному засіданні затвердив резиґнацію президента Михайла Саакашвілі у зв'язку з проведенням позачергових президентських виборів. Відтак парлямент Грузії цього ж дня призначив у зв'язку з цим позачергові вибори через 40-денний термін – на 5 січня 2008 року. Цього ж дня мав би відбутися й референдум щодо терміну парляментських виборів. На такий крок президент Грузії пішов після розгону опозиційних демонстрацій у столиці Тбілісі й запровадження надзвичайного стану, який уже скасували. Опозиція вимагала резиґнації президента і проведення парляментських виборів навесні наступного року, як передбачала попередня редакція Конституції, а не восени, як передбачає чинний Основний Закон. Обов'язки голови держави за Конституцією тимчасово перейшли до голови парляменту. Цю посаду обіймає послідовниця М. Саакашвілі Ніно Бурджанадзе. Згідно з Конституцією Грузії, виконувач обов'язків президента не має права розпускати уряд. З 26 листопада в Грузії офіційно почалася передвиборна кампанія. Крім М. Саакашвілі, про бажання взяти участь у ній дали знати ще близько 10 кандидатів. *(Радіо „Свобода", ББС)*

П. Мушараф залишив армію

ІСЛЯМАБАД, Пакистан. — Президент Пакистану Первез Мушараф офіційно передав свої владні повноваження головнокомандувача, готуючись скласти присягу в якості цивільного керівника держави. На церемонії, що відбулася на військовій базі у Равалпінді, він передав церемоніяльний жезл командувача своєму наступникові генералові Ашфаку Каяні. П. Мушараф висловив також сум через те, що він залишає військо після понад 40 років служби. „Я сьогодні, після того, як 46 років носив військовий однострій, кажу „до побачення" війську. Починаючи з завтрашнього дня, я вже не буду головнокомандувачем. Втім, я втішений тим, що усі ці 46 років я прожив гідно і щасливо". Генерал П. Мушараф каже, що армія врятувала Пакистан. „Без армії єдиного Пакистану не було б", – сказав він. Останнім часом на генерала тиснули США з вимогою скласти армійські повноваження. Вашінґтон турбує питання спроможности пакистанської армії тримати під контролею ісламістських бойовиків. *(ББС)*

На парляментських виборах в Австралії перемогла опозиція

КАНБЕРА, Австралія. — Парляментські вибори 25 листопада в Австралії, за попередніми даними, завершилися переконливою перемогою опозиційної Лейбористської партії на чолі з Кевіном Рудом. Очікується, що екс-дипломат К. Руд збереже стратегічні взаємини з США, хоча і обіцяє вивести австралійські війська з Іраку та підписати відхилений Вашінґтоном Кіотський протокол. Прем'єр Джон Говард після 11 років на чолі уряду після поразки його Ліберальної партії заявив, що йде з політики. *(„Німецька хвиля")*

Президентські вибори у Росії відбудуться 2 березня

МОСКВА. — Російський парлямент 26 листопада назвав 2 березня наступного року датою президентських виборів, які визначать наступника президента Володимира Путіна. Президент В. Путин не може кандидувати на третій термін, але коментатори кажуть, що парляментські вибори наступного місяця є ключовими у плянах президентської партії „Єдиная Росія" зберегти В. Путіна на верхівці влади. Натомість очікується, що на виборах у Росії 2 грудня до Державної Думи з великим відривом переможе прокремлівська партія „Єдиная Росія", список якої очолює президент В. Путін. *(ББС)*

У Росії відбулися демонстрації опозиції

МОСКВА. — США та Рада Европи 26 листопада висловили стурбованість тим, що російська влада застосувала, як мовиться в заяві Вашінґтону, аґресивну тактику проти опозиційних демонстрантів. Державдепартамент США у заяві також засуджує арешт опозиційних провідників, зокрема Ґарі Каспарова. Раніше стурбованість подіями в Росії висловив Генеральний секретар Ради Европи Тері Дейвіс. Він нагадав російському керівництву, що країна підписала Европейські конвенції, які ґарантують свободу зібрань. Ці заяви пролунали по тому, як російська міліція розігнала дві мирні демонстрації опонентів президента В. Путіна. Представника опозиції у Росії, колишнього чемпіона світу з шахів Ґ Каспарова заарештували під час демонстрації проти президента В. Путіна у Москві 24 листопада, й засудили на п'ять діб арешту. Спеціяльні підрозділи міліції застосували кийки для розгону учасників демонстрації у Москві, яку організували прихильники руху „Другая Росія". Серед затриманих також були кандидати у парляментські депутати Борис Нємцов та Микита Бєлих. Учасники протесту намагалися пройти маршем до будинку Центральної виборчої комісії, протестуючи проти того, що вони називають фальсифікаціями на парляментських виборах з боку президента В. Путіна та його союзників. Крім того, загони спецпризначення міліції побили й затримали близько 100 учасників несанкціонованого „Маршу незгодних" у Санкт-Петербурзі. *(ББС, Радіо „Свобода")*

США і ОБСЕ відкидають твердження В. Путіна

ВАШІНҐТОН. — ОБСЕ і США відкидають твердження президента Росії Володимира Путіна від 26 листопада, що ніби за рішенням ОБСЕ не посилати спостерігачів на російські парляментські вибори стоять Сполучені Штати. Речник Держдепартаменту США Шон МакКормак заявив, що його країна не втручалася в рішення Організації з безпеки і співпраці в Европі. США обговорювали це питання з представниками ОБСЕ і тих дали знати, що не намагатимуться вплинути на власне рішення цієї організації в той чи інший бік і підтримають його, яке б воно не було. Речник назвав гостру заяву В. Путіна передвиборною „риторикою". Речниця Бюро з демократичних інституцій і прав людини ОБСЕ Урдур Ґунарсдотір теж відкинула твердження російського керівника. Вона наголосила, що її організація не діє за вказівками якихсь держав і не координує з ними свої дії. Речниця також назвала заяви президента Росії „нісенітницею" і „просто неправдою" й додала, що єдиною причиною відмови спостерігати за виборами стало те, що пляновані спостерігачі не отримали російських віз. В. Путін, залишаючись президентом Росії, водночас очолює виборчий список владної прокремлівської партії „Єдина Росія". Він виступив зі своєю заявою щодо ОБСЕ і США під час аґітаційної поїздки до Санкт-Петербурґу на зустріч з представниками цієї партії. *(Радіо „Свобода")*

Франція та Китай домовились про співпрацю

ПЕКІН. — Президент Франції Ніколя Саркозі цими днями перебував у Китаї з першою державною візитою. Першим вислідом перебування французької делеґації у Пекіні стало підписання 26 листопада ділових угод вартістю майже 30 млрд. дол. Французька державна ядерноенерґетична компанія „Арева" підписала контракт, за яким поставить Китаю два ядерні реактори та постачатиме ядерне паливо протягом 12 років на суму 12 млрд. дол. А базований у Франції европейський виробник пасажирських літаків „Аеробус" підписав з Китаєм угоду на доставу 160 літаків на суму у 15 млрд. дол. Президент Франції зустрівся зі своїм китайським колеґою Ху Цзінтао. Провідники обговорили широке коло питань, включно з проблемою політичного протистояння у Мянмарі, дотримання прав людини в Китаї та забруднення навколишнього середовища. (*„Голос Америки"*)

5 січня – плебісцит в Грузії

ТБІЛІСІ, Грузія. — Разом з президентськими виборами 5 січня 2008 року в Грузії відбудеться й плебісцит щодо вступу країни до НАТО. Указ про такий плебісцит підписав президент Михайло Саакашвілі ще 23 листопада, перед тим, як він зрезиґнував. І нинішня влада Грузії, і частина опозиції підтримують курс на вступ до НАТО. М. Саакашвілі нещодавно висловлював упевненість, що Грузія може стати кандидатом на вступ до Північноатлантичного союзу вже наступного року. 5 січня, крім плебісциту, в Грузії мають відбутися позачергові президентські вибори. *(Радіо „Свобода")*

Передріздвяна торгівля – фірми в США покищо задоволені

ВАШІНҐТОН. — У західньому світі розпочалася передрідздвяна торгівля. Згідно з першими даними, американським компаніям, судячи з усього, цього року вдасться збільшити обіг. Як повідомила міжнародна платіжна система „Mastercard", лише від 23 до 25 листопада її американські клієнти витратили близько 43 млрд. дол. Це в середньому на п'ять відсотків більше, ніж торік. Нині світові фінансові ринки побоюються, що через кризу на ринку нерухомости в США, а також через подорожчання продуктів харчування й бензини американські споживачі можуть дещо тугіше затягнуть пасок. Внаслідок цього найбільше народне господарство світу може охопити рецесія. *(„Німецька хвиля")*

Відбулася конференція з проблем Близького Сходу

АНАПОЛІС, Мериленд. — В Анаполісі, неподалік Вашінґтону, 27 листопада відкрилася конференція стосовно Близького Сходу. Президент США Джордж Буш, який головує на зустрічі, заявив про його особисту відданість справі миру на Близькому Сході. Якраз напередодні він провів у Білому Домі окремі консультації з ізраїльським та палестинським провідниками Єгудом Ольмертом та Махмудом Абасом.

Виступаючи на офіційному обіді, Президент Дж. Буш заявив: „У нас є спільна мета, щоб дві демократичні держави – Ізраїль та Палестина існували в мирі та безпеці. Для досягнення цієї мети потрібні непрості компроміси. Як Ізраїль, так і палестинці обрали провідників, готових до цього". Дж. Буш привітав широку участь у форумі держав близькосхідного реґіону та інших країн. Він також заявив, що його країна не може нав'язувати своєї думки, але може спробувати допомогти домовитися.

Президент США і прем'єр-міністер Ізраїлю висловили оптимізм щодо близькосхідньої зустрічі. Того ж дня Ізраїльтяни та палестинці домовилися відновити мирні переговори. Вони розпочнуться 12 грудня і повинні завершитися до кінця 2008 року укладенням мирної угоди. Головною метою стане створення незалежної палестинської держави.

Тим часом у самому близькосхідньому реґіоні переважають песимістичні настрої щодо перспектив мирного вреґулювання. Тисячі прихильників радикального руху „Гамас" вийшли 27 листопада на вулиці Ґази, аби висловити свій протест проти участи палестинської делеґації в Анаполісі. Провідник руху Ісмаїл Ганія вкотре наголосив, що „Гамас" відкине будь-які висліди зустрічі. На Західньому березі Йордану, на відміну від Ґази, не чути войовничої риторики, натомість пересічні люди говорять про близькосхідній форум з апатією та скептицизмом. (*ББС, Радіо „Свобода", „Німецька хвиля"*)

ДОВІДКОВЕ БЮРО „СВОБОДИ"

Посольство України в США роз'яснює

– Я громадянка України, перебуваю на обліку в Посольстві України у США з 1997 року. Наступної весни закінчується термін дії мого українського закордонного пашпорта. Прошу пояснити мені процедуру отримання нового пашпорта.

Процедура отримання в консульських установах України у США пашпорта громадянина України для виїзду за кордон є достатньо простою. Необхідно пам'ятати про таке:

1. Для обміну пашпорта за кордоном недостатньо мати тільки посвідку на постійне проживання (Permanent Resident's Card, Green Card, Resident Alien Card). Генеральні консульства України у США оформляють пашпорти громадянина України для виїзду за кордон тільки тим громадянам України, які постійно проживають у США і мають у пашпорті печатку „Постійне проживання у США". Зазначену печатку проставляють органи внутрішніх справ України за місцем постійного проживання (колишньої прописки), як правило, на сторінці пашпорта в графі „спеціяльні відмітки"

Якщо зазначена відмітка відсутня, з клопотанням про оформлення або продовження закордонного пашпорта необхідно звертатись до відділу громадянства, іміграції та реєстрації фізичних осіб МВС України (колишній ОВІР). У цьому випадку, для здійснення поїздки до України Посольство може оформити посвідчення особи для повернення в Україну.

2. На жаль, Посольство не має можливости надсилати нові пашпорти поштою. Особа, якій оформлено новий пашпорт громадянина України для виїзду за кордон, повинна особисто звернутись до Консульського відділу Посольства і в присутності консула поставити підпис в пашпорті, а також розписатись за його отримання в анкеті та спеціяльному журналі. У разі, якщо особа не має можливости приїхати до Посольства чи консульства і особисто отримати пашпорт, за неї може зробити це уповноважений представник або адвокат на підставі спеціяльної засвідченої нотаріяльно довірености. Зазначена довіреність подається під час отримання пашпорта та залишається у справах консула.

У разі закінчення у пашпорті вільних сторінок для віз та інших позначок чи сплину терміну дії пашпорта або проїзного документа дитини до консульського відділу подаються такі документи:

– заповнена заява-анкета на оформлення пашпорта громадянина України (в разі надсилання поштою підпис заявника засвідчується нотаріяльно). Заяву можна отримати на веб-сайті Посольства www.mfa.gov.ua/usa;

– заповнена облікова картка громадян України, які постійно мешкають у США (в разі надсилання поштою підпис заявника засвідчується нотаріяльно). Облікову картку також можна отримати на веб-сайті Посольства www.mfa.gov.ua/usa;

– документ, який підтверджує належність заявника до громадянства України (оригінал пашпорта громадянина України для виїзду за кордон, проїзний документ дитини тощо), що містить відмітку „Постійне проживання у США" українською мовою;

– свідоцтво про народження (буде повернуто після оформлення пашпорта);

– три кольорові фотокартки пашпортного розміру (3,5 х 4,5 см., анфас);

– копія Resident Alien's Card або Permanent Resident's Card;

– консульський збір у розмірі 10 дол. США за розгляд клопотання – у формі money-order, виповненого на адресу Посольства України у США (payable to the Embassy of Ukraine);

– консульський збір за оформлення пашпорта у розмірі 40 дол. США – якщо пашпорт оформлюється вперше, наприклад, дитині, або 80 дол. США – якщо у громадянина України вже був пашпорт і новий пашпорт оформлюється повторно;

– консульський збір у розмірі 20 дол. США за узяття на постійний консульський облік – якщо особа не перебуває на консульському обліку.

Консульський збір сплачується у формі окремих money-order, виповнених на адресу Посольства України у США (payable to the Embassy of Ukraine).

У разі необхідности внесення до пашпорта відомостей про неповнолітніх дітей заявник зазначає відомості про них у заяві анкеті та додатково подає такі документи:

– спільна заява від обох батьків дитини щодо внесення відомостей про дитину до пашпорта. Підпис на заяві засвідчується нотаріяльно;

– документ, який підтверджує належність дитини до громадянства України (довідку про реєстрацію дитини громадянином України, пашпорт іншого з батьків-громадянина України, до якого внесена дитина тощо);

– свідоцтво про народження дитини (після оформлення документів повертається);

– дві фотокартки для дітей у віці понад 5 років (кожна фотокартка має бути підписана на звороті);

– копія Resident Alien's Card або Permanent Resident's Card (у разі наявності);

– консульський збір у розмірі 20 дол. США за внесення відомостей про дітей до пашпортного документа, який сплачується у формі money-order, виповненого на адресу Посольства України у США (payable to the Embassy of Ukraine).

Додаткову інформацію про порядок оформлення пашпортних документів можна отримати на офіційному веб-сайті Посольства www.mfa.gov.ua/usa в розділі „Консульські питання. Пашпортні питання" або за телефоном (202) 349-3376.

– Прошу розповісти про програми Українського телебачення і радіомовлення для закордонних українців.

На виконання Державної програми „Закордонне українство на період до 2010 року" Державна телерадіокомпанія „Всесвітня

(Закінчення на стор. 14)

„Акція-51" – останні свідки

Д-р Іван Гвозда

В липні 1944 року Польський Комітет національного визволення („Люблінський Комітет"), який насправді був совєтською аґентурою, підписав з СРСР угоду, згідно з якою передав Москві контролю над законами і порядком в запіллі Червоної Армії в межах Польщі, кордон якої альянти на конференціях в Теграні і в Ялті на мапі пересунули з заходу на схід на 150 миль. Таким чином передвоєнна Польща втратила приблизно 180,000 квадратних миль, а здобула 61,000. Ця обставина повернула країну до найбільш „польської історичної Польщі".

„Національна Польща" під проводом комуністичних „ґавляйтерів" і „квіслінґів" переформувалася на совєтсько-польську симбіозну державу, яка вплуталася в зовнішню імперіялістичну політику совєтської імперії і служила мостом до окупованої совєтами частини Німеччини. Комуністична Польща вимагала цієї території як запілля від „ворожого" українства, застосовуючи випробувані в минулому обома країнами національно-етнічні депортації, чи пак „обмін населенням" – при підтримці або й з ініціятиви СРСР.

Совєтсько-польський симбіоз був оформлений в „Договорі приязні, взаємної допомоги і післявоєнної співпраці" 21 квітня 1945 року, що безпосередньо стосувалося „взаємної евакуації" їх громадян на базі Комунікату у справі договору між Польщею і Україною, підписаного ще 9 вересня 1944 року. Цим договором засуджувалося українців Закерзоння як „ворогів народу".

Український народ під більшовицько-російською займанщиною до 1941 року, як також під час німецької окупації та поновного приходу більшовиків, змагався за свої природні права – за самовизначення і усамостійнення. Вже на початках совєтсько-комуністичнопольського окупаційного режиму лемки активно включилися в загальноукраїнську національновизвольну боротьбу, очолювану ОУН-УПА.

Як пише Богдан Чайківський, „у перших місяцях 1945 року за наказом Сталіна його ставленики в Польщі почали організовувати спеціяльні збройні банди з польського комуністичного та шовіністичного елементу, які приступили до поголовного винордування українців. Ці банди, часто очолювані перебраними більшовицькими емведистами з т. зв. переселенчих комісій, замордували в селах Пискоровичі – 2,000 осіб, Павликома – 300 осіб, Малковичі – 250, Люблинець – 200, Березка – 182 і т. д... В парі з тим вони масово грабували майно, палили села. Як у мордуванні, так і в грабежах помагали їм польська міліція та військо. Не залишилось позаду в цій ганебній роботі і частина польського суспільства.

(„У двадцятиліття трагедії Закерзоння", „Лемківський календар" на 1965 рік).

Галина Щерба, посилаючись на праці Петра Мірчука про події на Лемківщині в 1944 до 1946 років, завважує: „Отже, польський терор шаленів... Польські банди застосовували нечувані варварства, а потім кидали недомордованих людей у вогонь... В такій ситуації в обороні українського населення мусіла заговорити зброя...". На територію Лемківщини прибуває курінь УПА під командуванням Василя (Мартина) Мізерного – „Рена". На тактичному відтинку „Лемко" діяли відділи „Бурлаки", „Ластівки", „Громенка", „Крилача", „Біра", „Бродича", „Гриня" і „Стаха". Від літа 1944-го до весни 1946-го, каже Г. Щерба, „відділи УПА контролювали всє територію відтинку „Лемко", повіти: Сяніцький, Ліський, Кроснянський, Горлицький, Новосандецький" (Галина Щерба, „Діяльність УПА на Лемківщині. Від Золотої Поляни до карпатських Бескидів", „Державність", серпень, 1992 рік).

Наталя Кляшторна, авторка книжки „Акція-51. Останні свідки" – про виселення українців з західних етнічних земель в 1951 році, яка базується на свідченнях очевидців, архівних матеріялах, газетних публікаціях, подає історію населених пунктів, котрі 55 років тому зникли з мапи УРСР.

Внаслідок примусового виселення з південно-східної Лемківщини (авторка цю частину Лемківщини називає Західньою Бойківщиною) українці покинули 42 села і опинилися у степах південної України. Виселення базувалося на договорі про обмін ділянками державних територій між СРСР і Республікою Польща.

В договорі між СРСР (не Україною!) і Польською Республікою про обмін частинами територій з 15 лютого 1951 року говориться, що Уряд Польської Республіки недавно вдався до Уряду СРСР з просьбою, щоб з причини економічної обмінятися частинами прикордонних територій. Уряд СРСР на цю пропозицію, певна річ, погодився. Згідно із статтею 1 цього Договору, Польщі передається 480 квадратних кілометрів території в Дрогобицькій окрузі, приблизно по лінії лівого боку Сяну і місцевості Журав, на північ від Долішних Устрік, до місцевості Лопушниця. (Ця територія належала куріням і сотням УПА).

Польща, в свою чергу, віддала СРСР 480 квадратних кілометрів – від південно-східних місцевостей Вербиця і Корні (недалеко від Рави Руської), аж до правого боку Бугу – Крилова, Литовижу (Люблінське воєводство).

Пересунення совєтського кордону на Захід, на території її сателітів після Другої світової війни, зокрема в Польщі, які значною мірою були заселені українцями, було для Росії геополітично важливою справою – на випадок нової війни в Европі. Сталін ще на Потсдамській конференції (17 липня – 2 серпня 1945 року) говорив, що „.. є там дві дороги: одна йде до Берліну з півночі, а друга на південь від Кракова. Ці дві лінії є лініями постачання Совєтської армії".

Підсилену увагу Радянського Союзу до Польщі в 50-их роках належить розглядати з точки зору міжнародних загострень у зв'язку з Корейською війною, що могло допровадити до війни між Америкою і СРСР як в Азії, так і в Европі. СРСР з цієї причини вирішив посилити свою позицію в Европі, зокрема у відношенні до його сателітів, особливо до Польщі, що, в свою чергу знову позначилося

(Закінчення на стор. 18)

Ціна вугілля – життя гірників

Трагедія 18 листопада на донецькій шахті ім. Засядька (власник – Юхим Звягільский) поповнила сумний список аварій на українських копальнях протягом останніх років. Тільки на цій шахті сталося п'ять великих аварій, внаслідок яких загинуло близько 180 шахтарів, без урахування останніх жертв. Шахта імені Засядька – одна з найнебезпечніших на Донбасі через викиди метану і вугільного пилу. Водночас саме ця шахта ще з радянських часів вважалася зразково-показовою, і тепер є найбільш прибутковою у вугільній галузі України. Експерти підрахували, що прибуток на шахті за продане вугілля – 250 млн. дол. щороку.

Українські шахти вважаються найбільш небезпечними у світі. Це зумовлюється тим, що поклади вугілля знаходяться у вкрай складних гірничо-геологічних умовах, котрих немає в жодній країні, де видобувають вугілля. Українські шахти вкрай старі: у 1990-их роках третину з них закрили, оскільки вони експлуатувалися близько 100 років. Більше половини українських шахт вважаються дуже небезпечними через викиди метану та вугільного пилу. Щороку на Донбасі гинуть сотні гірників. Найбільша аварія у Східній Європі сталася також в Україні – у 2000 році на луганській шахті ім. Баракова загинуло 80 шахтарів внаслідок вибуху газу. Були великі жертви в наступні роки на шахтах ім. Засядька, „Краснолиманській", ім. Кірова, „Україна", „Суходільсько-східній".

У чому ж причини такого стану? Одна з провідних, як не парадоксально, полягає у приватизації шахт, власники яких піклуются про збільшення видобутку вугілля, не дбаючи про безпеку праці. Так, наприклад, у нинішньому році у вугледобувну галузь було вкладено 6.8 млрд. грн., а на безпеку праці – тільки 182 млн. грн.

Незалежна професійна спілка гірників, яка переконана, що уряд не контролює дотримання стандартів безпеки власниками шахт, сама ще не має достатньої сили, щоб впливати і на уряд, і на власників шахт. Профспілка підрахувала, що кожен мільйон тонн видобутого вугілля коштує два шахтарські життя. Власники і керівник шахт запевняють, що вони вкладають у безпеку праці величезні кошти, але, на жаль, наука відстає. Це – друга причина. Галузева наука і справді відстає від тих питань, які стоять перед вугільною галуззю. Шахти працюють на глибині майже 1,000 метрів. Зовсім змінилася ситуація, газ і вугілля ведуть себе зовсім по-іншому, але галузева наука перебуває у занепаді і не подає рекомендацій щодо праці в нових умовах.

Третю причину назвав Президент Віктор Ющенко, який відвідав місце трагедії. Він сказав: „Вугілля має свою ціну. Але ми не показуємо ціну вугілля, значить, ми недофінансовуємо шахтаря і шахту, в тому числі і техніку безпеки". Президент закликав скласти ринкову ціну українському вугіллю і перестати продавати його всередині країни за заниженими цінами. Юлія Тимошенко, ще за прем'єрства В. Ющенка, коли була віце-прем'єром з паливно-енерґетичних питань, намагалася скласти ринкову ціну українському вугіллю. Вона була впевнена, що саме авкціон ліквідує привілеї для обраних і започаткує конкуренцію на ринку коксівного вугілля. Авкціон було оголошено, але покупці коксівного вугілля, змовившись, його бойкотували. Відтоді власники підприємств, які виробляють метал та експортують його на світові ринки за світовими цінами, встигли приватизувати низку коксохемічних заводів і шахт, отримавши ніким не реґульоване право встановлювати ціни на продукцію своєї шахти. Приватний власник такого циклу не хоче підвищувати собівартість вугілля за рахунок покращення умов та безпеки праці шахтарів.

Шахта ім. Засядька відновила видобуток вугілля. Президент В. Ющенко запевнив, що Україна продовжуватиме видобувати вугілля: „Вугілля – це стратегічні наші запаси на найближчі 400 років". Чи ця стратегія включатиме піклування держави і власників шахт про збереження життя шахтарів?

СВОБОДА
Пам'ятаймо про Україну!
Видає Український Народний Союз — SVOBODA — Published by the Ukrainian National Association

Головний редактор – Рома Гадзевич
Редактори: Христина Ференцевич, Левко Хмельковський, Петро Часто.

FOUNDED IN 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays
by the Ukrainian National Association, Inc.
at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054
Svoboda: (973) 292-9800; Fax: (973) 644-9510
E-mail: svoboda@att.net Website: www.svoboda-news.com
Postmaster, send address changes to: Svoboda, P. O. Box 280,
2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054.

Передплата на рік $55.00, на півроку – $35.00. Для членів УНСоюзу
$45.00 річно, на півроку – $30.00. За кожну зміну адреси – $1.00.
Чеки і грошові перекази виставляти на „Svoboda".
Periodicals postage paid at Parsippany, NJ 07054 and additional mailing offices.

Адміністрація „СВОБОДИ"

Адміністратор	– Володимир Гончарик	(973) 292-9800 дод. 3041 e-mail: ukradmin@att.net
Керівник відділу оголошень	– Марійка Осціславська	(973) 292-9800 дод. 3040 e-mail: adsukrpubl@att.net
Передплата	– Марійка Пенджола	(973) 292-9800 дод. 3042 e-mail: ukrsubscr@att.net

ЛИСТОПАД В НАШІЙ ІСТОРІЇ

Є. Чикаленко: „Ми стоїмо за соборну Україну"

Історія залишається в нашій пам'яті завдяки літописам, хронікам, щоденникам, листам та іншим документам, мозаїка яких дозволяє скласти уявлення про ті чи інші події. До таких джерел належить „Щоденник" Євгена Чикаленка, який він провадив у 1919-1920 роках. Є. Чикаленко був заможним землевласником, щирим українським патріотом і меценатом.

30 листопада 1919 року Є. Чикаленко, перебуваючи у Перемишлі, писав (подаємо запис цього дня з деякими скороченнями і з збереженням правопису автора):

„Чим більше стріваєшся з галицькою українською інтеліґенцією, тим більше упевняєшся, яка вона москвофільська. Вона ніякого поняття не має про московський народ, про московську інтеліґенцію, бо ніколи там не бувала і майже зовсім не знайома з російською літературою. Вона бачила тільки російських солдат в Галичині під час війни, та й то здалека, бо вся немосквофільська українська інтеліґенція з приходом російського війська в Галичину поспішила виїхати в глибину Австрії. Вона, зі слів галицьких селян, чула, що російські солдати, які, треба засвідчити, складались в цій армії переважно з українців, добродушно ставилися до галицького населення, ділились з ним хлібом і цукром і, взагалі, не вважали його за свого ворога, то інтеліґенція вважає, що, взагалі, москалі народ толерантний, сердечний та добродушний, і його й рівняти не можна до мадярського війська, яке знущалося з галицького населення (...).

Порівнюючи мадярське військо з російським, галичани натурально віддають преферанс російському і ставляться до нього, як до свого визвольника. Так само порівнюючи польський пануючий клас в Галичині з російським офіцерством, вони всі свої симпатії віддають росіянам, а коли нагадуєш їм, що росіяни позакривали всі українські інституції в Галичині, тоді як польським дозволяли вільно функціонувати, то галичани кажуть, що то робило російське правительство, а не російська інтеліґенція та народ. Але вони не знають і не хотять вірити, що російська інтеліґенція та московський народ ще нетерпиміше ставляться до українців та білорусів, як правительство. Російське правительство душило всі народності в Росії, бо вважало, що для цілості держави необхідно всіх в Росії обрусити (...)Але в Росії (...) пануючий московський народ вважає себе „хазяином земли русской" і з призирством ставиться до всіх народів в Росії, не вважаючи їх навіть за людей, а за щось нижче; народи інших, навіть европейських, держав він вважає нижче за себе і вважає, що він дужчий та розумніший за всіх на світі. За ним і російська інтеліґенція вважає, що вона витворила найліпшу в світі літературу, музику, мистецтво і що народ „русский – богоносец", якому судилося обновити не тільки „гнилой запад", а й увесь світ. Японська та ця всесвітня війни трохи збили пиху росіян, але маніяк Ленін, а за ним і усі ідейні большевики, які виросли на західньоевропейському комунізмі, думають, що його видумав „русский" народ, який по духу своєму ввесь соціялістичний, і хотять силою накинути комунізм всьому світові, забуваючи, що у всіх первісних народів був такий самий соціялістичний земельний устрій, який тепер ще лишився в кацапів, сербів та в монгольських кочевників-киргизів, калмиків, башкирів та інших. Оцяпиха, самовпевненість та нахабство московського народу і його інтеліґенції і одвертає від нього всі немосковські народи бувшої Росії, і вони воліють з ким-будь увійти в союзи, федерації, аби не з московським народом, цим виплодком слов'яно-монголо-фінським, який вважає себе недосяжно вищим за всіх (...). А тим часом у нас є тільки один вихід – стояти до кінця за ідеї соборної самостійної України, при всяких комбінаціях, які спадуть нам на голову, і не йти ні за ким, ні на які умови, а нехай нас підгротають силою, а ми все повинні твердити, що ми стоїмо за соборну, самостійну Україну".

Л. Хм.

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Збудуймо пам’ятник гетьманові Іванові Мазепі в Батурині!

Ось уже 16 років Україна незалежна, а ми до цього часу наче залякані, все ще говоримо про наших гетьманів впівголоса, все ще не знаємо про них усієї важливої і достойної правди. Лише віднедавна почала викликати певні думки та емоції назва „Батурин“. Через Батурин, колишню гетьманську столицю, Президент України Віктор Ющенко прагне пробудити національний дух в тієї частини нашого суспільства, яка за віки імперського поневолення втратила історичну пам’ять.

В 2008 році виповнюється 300-річчя Батуринської трагедії 1708 року. Це знакова подія для кожного свідомого українця. Батурин 21 рік був столицею гетьмана Івана Мазепи, тут діяли його попередники Дем’ян Многогрішний та Іван Самойлович, які за свою непоступливість потрапили до Сибіру.

В румунському місті Галац, де гетьман знайшов вічний юспокій, встановлено пам’ятник Іванові Мазепі, а в Батурині його немає.

Брати і сестри-українці, прийдіть до Батурина за покликом серця – і нам нарешті буде не соромно ні перед світом, ні перед власною совістю. 13 листопада 2007 року ми схилили голови в день загибелі Батурина, хвилиною мовчання вшанували пам’ять його захисників та оголосили про початок акції „Пам’ятник гетьману Мазепі в Батурині“.

Наталія Реброва,
директор заповідника
„Гетьманська столиця“
Батурин, Чернігівська обл.

Сергій Бубка: Олімпіяда в Китаї сприятиме демократії

Телевізійна програма „Европейські новини“ 10 листопада передала інтерв’ю з відомим українським спортсменом Сергієм Бубкою – олімпійським чемпіоном і чемпіоном світу (1983 і 1985 роки) з стрибків у висоту з жердиною. Мова йшла і про те, чи доцільно проводити Олімпійські ігри в Китаї, де порушуються права людини, уряд застосовує репресії до населення.

С. Бубка виступив як член Світового олімпійського комітету. Він розповів, що він багато разів їздив до Китаю у дорадчій ролі. На його думку, змагання Олімпіяди ширше відкриють двері для демократії. Уряд розбудовує спортивні комплекси, здійснює санітарно очищувальні проєкти, особливо з очищення повітря. Від цього виграють не тільки учасники змагань і гості, а й постійні жителі Китаю.

С. Бубка також розповів про свій шлях до світового рекорду. Він працював над своєю досконалістю дуже ретельно і професійно. Спортовці, які прийшли до цього виду спорту після нього, правдоподібно, не мали такої посвяти і відданости, як він, тому й стався світовий застій у стрибках з жердиною серед чоловіків. Натомість помітне піднесення досягнень жінок у цій катеґорії спорту.

Ще й тепер (він народився у 1963 році) С. Бубка легко долає висоту 5.5 метра. Під час інтерв’ю було показано на екрані його феноменальні стрибки.

С. Бубка бере активну участь у підготуванні чемпіонату світу з футболу на стадіонах України і Польщі. Його присутність у Олімпійському комітеті має великий вплив на рішення міжнародних спортивних організацій щодо України і заохочує їх шанобливо ставитися до українського спорту.

Божена Ольшанівська,
Нюарк, Ню-Джерзі

Ще один Голодомор – у 1947 році

Після Другої світової війни життя в селах України було жахливе. Більшість чоловіків загинула на фронтах війни. Всі роботи виконували жінки і діти. Крім того, влада провадила періодичні трудові мобілізації молоді на відбудову Донбасу. Коні в роки війни були знищені, тракторів ми ще й не бачили, обробляти землю було нічим. Одночасно влада накладала на селян великі податки на присадибну ділянку землі, на кожне фруктове дерево, на корів, телят і свиней, якщо вони були в господарстві. Податки стягували нещадно. При несплаті боржників могли засудити за саботаж.

Люди вирубували сади, різали худобу. Але за це господар теж міг потрапити на кілька років до тюрми – за ухилення від сплати податків.

Я пам’ятаю, як мама з старшим братом сиділи і плянували, як заплатити 800 крб. податку, де взяти гроші. Я мав кілька карбованців, яких зібрав копійками, то приніс і висипав на стіл. Але цього було мало. Кожної весни „виконавці“ заглядали в кожний хлів і переписували все, що було в господарстві. Від цього залежав розмір податку. Коли ж восени господар платив меншу суму, то мусив пояснити, де поділося фруктове дерево чи свиня. Якщо селянин восени різав теля чи свиню, шкіру він повинен був здати державі. За невиконання цього карали грішми і могли судити.

Пам’ятаю, як до нас прийшла далека родичка з сусіднього Глухівського району і розповіла, що вона зарізала порося, якого приховала від виконавців і не здала шкіри. Про це довідались, і до неї прибули „виконавці“ з Глухова і вимагали пояснити, чому вона без дозволу зарізала порося і чому не здала шкіри. Жінка сказала, що купила порося недавно в сусідньому селі. Тепер ця жінка прийшла до нас і попросила маму підтвердити, якщо в неї запитають, чи справді вона купила в нас порося. Мама погодилася. На другий день до нас прийшли два „виконавці“ з Кролевця з питанням, чи продавала мама порося в село Зазірки. Мама підтвердила. Тоді „виконавці“ зажадали пояснення, де вона його взяла, бо, згідно з паперами, в нас було одне порося, яке зараз хрюкало в дворі. Виходить, що ми приховали порося весною від обліку. За це треба було платити грошову кару або іти в тюрму. Мама заплакала і зізналася у „злочині“.

Не дивлячись на тяжке становище селян, партія і уряд неухильно вимагали виконання плянів здачі зерна державі, які усе зростали. З колгоспів вивезли навіть насінний фонд. Зібране зерно везли з України в Росію, Польщу, Болгарію та інші „братні“ країни, не звертаючи уваги на тяжке становище українських селян. Цілий рік вони мусили працювати в колгоспі за трудодні, не одержуючи нічого за свою працю. Кожного дня з ранку до пізнього вечора селянин працював і за день заробляв той трудодень. Але норми виробітку були довільні і обліковець їх виконання зараховував теж довільно. Жінки на польових роботах, де вони цілими днями пололи буряки, обгортали картоплю, заробляли по пів трудодня, тобто заробити трудодень можна було за два дні. Селянин міг заробити за рік близько 200 трудоднів, але контролювали ще й „вихододні“. Якщо селянин не виконував встановленої норми, його судили як саботажника.

В багатьох колгоспах на трудодень видавали по 50 грамів хліба. Тобто, якщо селянин за рік виробив 365 трудоднів (що було нереально), то міг отримати 17 кг. хліба. Плату за вироблені трудодні видавали лише в січні-лютому наступного року, після підведення підсумків роботи колгоспу за рік. В таких умовах, без будь-якої оплати праці протягом року, не маючи що продати, під тяжким тиском державних податків селяни остаточно зубожіли. І в Україні почався голод на селі.

Володимир Висоцький,
Кліфтон, Ню-Джерзі

Що собою являла Дивізія „Галичина“

Цього року на книжковому ринку Івано-Франківська появилася нова публікація під назвою „Українська Дивізія „Галичина“ у світлі леґіонової політики XX ст.“, яку написав колишній дивізійник Володимир Малкош, голова станиці Галицького Братства колишніх вояків 1 УД УНА в Івано-Франківську. Праця невелика, всього 32 сторінки, і складається з сімох статтей, в яких автор дав відповідь на різні запитання, як, наприклад, передумови створення Дивізії, її склад, битва під Бродами, Дивізія у Словаччині, у Словенії та Австрії, на яких дуже стисло вияснено, що собою представляла згадана військова формація, ідучи на східній фронт в червні 1944 року.

Обговорюючи склад Дивізії, автор стверджує, що, всупереч радянським заявам, які представляли Дивізію як колоніяльну частину, яка ішла рятувати Третій Райх, не маючи власної ідеї, власного проводу, Дивізія носила ворожу уніформу, зрештою, так само, як і УПА, але командні пости у сотнях Дивізії мали українські старшини, колишні воїни за українську державність, не менші патріоти від тих, які командували відділами УПА. Дивізія, беручи німецьку зброю, присягала боротися з найбільшим ворогом України, московським більшовизмом, і на тому вона стояла і на фронті, а згодом і в полоні.

Автор також стверджує, що Дивізія „Галичина“ мала не тільки найновіше озброєння, яке було на той час у німецькій армії, але отримала добрий вишкіл від кінця липня 1943 року до червня 1944 року. Дивізія була зформована з українських патріотів, яких зголосилося понад 80 тис.

Від 14 до 22 липня 1944 року Дивізія „Галичина“ стримала Червону армію під Бродами, і за той час багато цивільних людей мали змогу утекти від більшовицького „визволення“ на Захід, через Словаччину та Австралію, до Німеччини, де отримували тимчасове приміщення і харчування від німців. Згодом дехто з тих українців „подякував“ дивізійникам, називаючи їх німецькими коляборантами (стор. 16).

Пізніше Дивізія перебувала у Словаччині, Словенії та Австрії, де про неї згадують як про оборонців перед злочинами Червоної армії. Коли ж закінчилася війна, Дивізія склала зброю перед англійцями і американцями, а не перед Червоною армією. Склала зброю, але не перестала поборювати більшовизм, осівши у країнах західнього світу. Там колишні дивізійники включилися у суспільно-громадську працю і продовжували ідейно боротьбу з тим же більшовизмом, інформуючи західній світ про дійсний стан в поневоленій Україні.

У заключному слові В. Малкош закликає до замирення поміж ветеранами Другої світової війни так, як це сталося поміж еспанськими ветеранами, які воювали одні проти одних у 1930-их роках. Але тут справа зовсім інша. В Еспанії воювали між собою еспанські патріоти, фалангісти і комуністи, а в Україні не бракує ветеранів-націоналістів, на жаль, немає ветеранів українських патріотів-комуністів, які відцуралися рідної мови і виявили себе повністю вислужниками совєтської імперії – комуністичної чи російської, але шовіністичної.

В. Малкош зробив добру роботу, опрацювавши і опублікувавши свій короткий, але дуже добрий елаборат – що собою представляла Дивізія „Галичина“, йдучи на фронт під Броди та перебуваючи на Словаччині, Словенії та Австрії, не заплямувавши доброго імені українця взагалі, а українського вояка зокрема.

Василь Верига,
Торонто, Канада

У світі вшановують пам'ять жертв Голодомору в Україні

Хрест в пам'ять жертв Голодомору в Дніпропетровську біля пам'ятника організаторові Голодомору Григорієві Петровському.

ДНІПРОПЕТРОВСЬК. – 15 листопада в клубі „Ріднокрай", в обласній науковій бібліотеці, зібралися дослідники Голодомору, і ті, кому є що розповісти про цю трагедію. Доповідь виголосив відомий краєзнавець, письменник Микола Чабан. Він розповів, що у південних областях України у роки Голодомору смертність збільшилася у п'ять-шість разів у порівнянні з попередніми роками, а, наприклад, на Київщині – у вісім-дев'ять разів. Репресії проти сільського населення посилилися з лютого 1933 року, бо завданням Кремля було вилучити в Україні 5.8 млн. тонн зерна, а забрали лише 3.5 млн. Закордонні українці співчували населенню України, намагалися допомогти, але московська влада на кордоні поставила „залізну завісу".

На засіданні клюбу спогадами про Голодомор поділилися Григорій Сімак, Раїса Радченко, Микола Невидайло. Письменник Микола Миколаєнко передав свою розповідь для клюбу, яку за дорученням закордонного дослідника Голодомору Марка Зільбермана було записано цього року в числі чотирьох найавторитетніших свідчень з нашого краю. Марія Деснянська розповіла мені про ті трагічні події: „У нашому селі восени 1932 року один селянин викопав могилу для родича, а привезли стільки померлих з голоду, що у тій ямі закопали багато небіжчиків".

Відомий художник-графік Василь Хворост розповів про видану за кордоном „Кулінарну книгу", в якій містяться зображення диких рослин, які вживали українці під час голодування. Другу книгу – з малюнками свого бачення Голодомору – створив Народний художник України Федір Клименко. Учасники засідання згадали і про виставку „Розсекречена пам'ять", на якій були представлені розсекречені архівні документи органів державної безпеки, котрі висвітлюють Голодомор 1932-1933 років.

На засіданні клюбу „Ріднокрай" були присутні студенти Університету внутрішніх справ, яких запросив проф. Віктор Заруба. Факти, які почула молодь, напевно, запам'ятаються на усе життя.

Володимир Єфимов

Вивезення українського хліба (світлина з виставки).

Зліва: Юрій Маковець, Ія Василенко, Людмила та Володимир Гавриленки, Ростислав Василенко, Оксана Маковець.

ВІРДЖИНІЯ БІЧ, Вірджинія. – 3 листопада наша громада, об'єднана в місцевому Українському культурному осередку, зібралася в Публічній бібліотеці міста, щоб пом'янути загиблих в Голодоморі 1932-1933 років, спільно помолитися під час Панахиди, яку відслужив священик Української католицької церкви з Вашінґтону о.Тарас Лончина, при запалених чорних свічках, які горіли у руках кожного з тут присутніх.

Після цього слово взяла Надія Гудзь, президент нашої культурної організації в Приморській Вірджинії, яка наголосила на важливості відзначення річниці цієї страшної трагедії, що сталась з українським народом з вини московсько-більшовицького режиму.

Н. Гудзь вдячно привітала всіх у залі та запросила до мікрофону головного промовця – гостя з міста Юніону, Ню-Джерзі, Ростислава Василенка, який разом зі своєю дружиною Ією приїхав, на наше запрошення, до Вірджинії. А Юрій Маковець допоміг скоротити далеку подорож для наших шановних гостей і зробив її екскурсійно-пізнавальною, показавши чудові краєвиди півдня Америки.

Заслужений артист України, кандидат педагогічних наук, також прозаїк і і поет, Р. Василенко у своїй монументальній книзі „Життя в ґримі і без", у розділі „Голодне дитинство" описує побачене і пережите тоді. Лише з волі Божої йому, десятилітньому синові вчительки, яку, хвору на тиф, забрали перед тим до шпиталю, великим дивом вдалося вижити...Ніколи не забудеться йому опухле тільце його двоюрідного братика чотирирічного Вітюні, який все шепотів слова пісеньки: „Я вже вмру скоро, люди, в ямі десь буду, ніхто знати не буде, де могилка моя". Так і сталося: десь серед загальних могил засипані кісточки маленького Вітюні разом серед тисяч інших Вітюнь, Марічок, Настусь, Миколок... Спогади очевидця Р. Василенка неможливо було слухати без сліз.

У зв'зку з тим, що чимало членів нашої організації не володіють українською мовою, Р. Василенко радо погодився прочитати свою доповідь і по-англійськи.

На закінчення – всі присутні з піднесенням заспівали гимн „Ще не вмерла Україна", а заспівувачами були о. Тарас і головний доповідач Р. Василенко.

Наступного дня Р. Василенко організував цікавий літературний вечір у домі Юрія та Оксани Маковців. Він з великою артистичністю прочитав кілька поезій та новелу „Орест" із збірок авторки цієї статті, як і найновішого її вірша, присвяченого жертвам Голодомору, – „Сива постать".

Оксана Маковець

МОСКВА, Росія. – 24 листопада у Бібліотеці української літератури в Москві відбулося відкриття книжково-ілюстративної виставки до Дня пам'яті жертв голодоморів та політичних репресій, у якому взяли участь читачі, члени українських організацій Москви та Підмосков'я, представники російської громадськости.

В інформаційному матеріялі „Український голокост: погляд із сьогодення", розташованому на початку експозиції, підкреслено, що „Голодомор в Україні – найтяжчий злочин проти людства, спланований і реалізований керівництвом колишнього Радянського Союзу проти українського народу". Виставку відкрила головний бібліотекар Олена Мальцева. Перший заступник голови Об'єднання українців Росії (ОУР) Юрій Кононенко розповів про історію формування колекції книг про Голодомори в Україні, перші видання якої надійшли до бібліотеки від західньої української діяспори. Ю. Кононенко підкреслив, що мало книг з цієї теми друкується російською мовою. Співголова ОУР та Федеральної національно-культурної автономії українців Росії Валерій Семененко зазначив у своєму виступі, що представлені на виставці документи яскраво свідчать, що Голодомор 1932-1933 років був спланований більшовицьким режимом.

На відкритті виставки також виступили свідок Голодомору Федір Тонкопій, читачі Микола Мосенцев, Ростислав Скорий та інші.

На відкритті виставки у Москві виступає Валерій Семененко, ліворуч – Юрій Кононенко, праворуч – Федір Тонкопій.

Хоча нове керівництво бібліотеки не наважилося у черговий раз скасувати проведення виставки, директор Н. Шаріна та її заступник Б. Безпалько були відсутні. На пропозицію заступника голови ОУР, голови реґіональної громадської організації „Українці Москви" Вікторії Скопенко присутні вшанували хвилиною мовчання пам'ять жертв голодоморів та політичних репресій. Було запалено свічки пам'яті. Українська народна капеля Москви виконала „Отче наш" Миколи Леонтовича з Літургії Іоанна Златоустого.

Того ж дня була відслужена Панахида в Богоявленському катедральному соборі Москви. Поминальні Богослужби відбулися також у катедральних соборах Санкт-Петербурґу, Краснодару, Тюмені та Владивостоку.

Юрій Мороз

НАУКА

Колюмбійський симпозіюм про Юрія Лавріненка

НЮ-ЙОРК. – Велика площа між будинками Колюмбійського університету – це живе серце інтелектуального Ню-Йорку. Тут, в приміщеннях університетської бібліотеки Батлера, відбувся 25 жовтня науковий симпозіюм, присвячений творчості Юрія Лавріненка.

Ю. Лавріненко – знакова постать української діяспори. Поруч з такими провідниками українського інтелектуального життя, як Іван Кошелівець, Юрій Шевельов і Григорій Костюк він довгими десятиліттями надавав тон українській еміграційній культурі, зокрема як літературний критик і літературознавець. Ю. Лавріненко помер у Ню-Йорку в 1987 році на 82 році життя.

Родина Лавріненків передала його друковану спадщину і рукописні архіви під опіку бібліотек Колюмбійського університету, і сьогодні ця спадщина, яка складається з 87 архівних пакунків, збагачує спеціялізовані архівні збірки ім. Бориса Бахметова, присвячені матеріялам російської і східньо-европейської історії. Саме цей архів, у співпраці з Українською програмою Колюмбійського університету, що її підтримує Фонд катедр українознавства, і був спонзором симпозіюму.

Симпозіюм, розголошений на Інтернеті і на афішах в університеті, зібрав добірну публіку (понад 50 осіб), що включала найближчу родину Ю. Лавріненка – дочку Ларису з чоловіком Гіларієм Зарицьким і сина Миколу з родиною.

Відкрили симпозіюм і привітали зібраних заступник директора бібліотеки Патриція Ренфро, куратор Бахметовського архіву Тетяна Чеботарьова і архівіст Катерина Шраґа, а проводив програмою бібліотекар-спеціяліст реґіональних досліджень Росії і Східньої Европи Джаред Інґерсол. Першою виступила Л. Лавріненко, яка подала детальну біографію свого батька. Він народився 1905 року на Київщині, закінчив 1930 року Харківський інститут народної освіти, був у ранніх 1930-их роках кілька разів арештований, а від 1935 до 1939 року ув'язнений у Норильську, на півострові Таймир, в Арктиці. До США прибув 1950 року і тут працював спершу на різних випадкових роботах, а згодом – як дослідник-бібліограф і радіокоментатор. Л. Лавріненко підкреслила, що тільки після батькової смерти, переглядаючи його архів, вона почала глибше пізнавати його особистість.

К. Шраґа дала опис і характеристику матеріялів Ю. Лавріненка, збережених в архіві, підкреслюючи, що це не лише персональний архів, а біографія цілого покоління.

Д-р Марко Андрейчик, стипендіят Наукового Товариства ім. Шевченка, який читає курс української літератури в Колюмбійському університеті, у своїй доповіді звернув увагу на важливість редаґованої Ю. Лавріненком антології „Розстріляне відродження" і її появи друком 1959 року: вона вийшла на книжковий ринок саме вчасно, щоб після часткової пост-сталінської відлиги здобути величезний вплив і на поетів-шістдесятників, і на літературознавців того часу, яке – після Лавріненкової антології – вже не могло повністю іґнорувати „розстріляне відродження" 1920-их років в Україні.

М. Андрейчик зробив і критичне зауваження в бік Ю. Лавріненка, який свого часу недооцінив появу роману „Місто" Валер'яна Підмогильного і в цьому істотно помилився: історія літератури, всупереч ранній рецензії Ю. Лавріненка, вважає цей роман одним з кращих творів української літератури.

Богдан Рубчак, професор-емерит Ілінойського університету в Чикаґо і поет т. зв. Нюйоркської групи, говорив про свої зустрічі з Ю. Лавріненком і про два найважливіші його твори: антологію „Розстріляне відродження" і мемуари про Норильськ „Чорна пурга". Авдиторія, обізнана з роллю Ю. Лавріненка у промощуванні поетів Нюйоркської групи, сподівалася, можливо, панегірика вчителеві, але Б. Рубчак висловив думку, що любов Ю. Лавріненка до Нюйоркської групи була своєрідним непорозумінням: він намагався спрямувати цих поетів у бажаному для нього напрямі, і це йому не вдалося. Б. Рубчак звернув увагу на факт, що Ю. Лавріненко мав свої уподобання і пересуди, літературою до 1920-их років не цікавився, пропагував літературу вітаїзму, самовбивство М. Хвильового вважав межевою подією історії української літератури, недооцінював значення таких авторів, як Майк Йогансен, Клим Поліщук, Михайло Семенко.

Д-р Марко Стех, співдиректор видавництва Канадського Інституту Українських Студій, літературознавець і письменник, який прибув на симпозіюм з Торонто, відклав підготовлений текст власної доповіді, щоб не повторювати висловлених фактів і думок, і включився у цікаву дискусію з попередніми доповідачами. Він уточнив деякі твердження щодо участи Ю. Лавріненка в листуванні Ігоря Костецького, архів якого М. Стех саме досліджує, звернув увагу на дуже вдало впроваджені Ю. Лавріненком у літературознавство терміни „необарок" і „розстріляне відродження".

В живій дискусії, що виникла, доповідачі висловлювали свої погляди на Лавріненкову тезу про „літературу межевих ситуацій", зокрема на його інтерпретацію таких постатей, як Павло Тичина і Тодось Осьмачка.

Програма симпозіюму велася англійською мовою. Але на сам кінець К. Шраґа прочитала українською мовою есей – враження недавнього фулбрайтівського стипендіята з України Тетяни Шестопалової – чи не першого дослідника, що використовував матеріяли Лавріненкового архіву. Т. Шестопалова зокрема звернула увагу на лавріненкову мистецьку реакцію на твори М. Хвильового – його маловідомі драми „Мати і я" та „Аглая".

У Бібліотеці рідкісних книг і рукописів, де К. Шраґа підготувала виставку листів, документів, фотографій і книжок з архіву Ю. Лавріненка, відбулося частування, де гості мали змогу ділитися враженнями про почуте у доповідях, знайомитись, спілкуватися та згадувати Ю. Лавріненка і його вплив на розвиток української культури.

Марта Тарнавська

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

Збори Українського освітньо-культурного центру

ДЖЕНКІНТАВН, Пенсильванія. – 28 жовтня відбулися 28-мі річні збори Українського освітньо-культурного центру (УОКЦ). Збори відкрилися молитвою. Секретар Софія Коропецька прочитала протокол з минулих загальних зборів 29 жовтня 2006 року, котрий був принятий одноголосно.

Президент Борис Павлюк розділив працю центру на п'ять секторів. Кожен сектор, з власним віце-президентом, відповідає за працю своїх комітетів. Б. Павлюк підкреслив досягнення кожного сектору, адміністрації УОКЦ і діяльність будинку. УОКЦ має 1,096 членів, 52 організацій. Б. Павлюк говорив про необхідність співпраці членів і організацій, щоб об'єднати українську громаду. Він нагадав, що в початкових роках організації підтримували 50 відс. коштів УОКЦ. Сьогодні цей рівень зменшився до 15 відс.

Роман Петик прочитав звіт Контрольної комісії і оголосив, що комісія зустрілася перед зборами і перевірила фінансовий стан УОКЦ. Фінансова система є ефективною і Контрольна комісія задоволена переглядом. Петруся Савчак прочитала звіт Номінаційного комітету, котрий рекомендував обрати нових кандидатів до Ради директорів: Тетяну Гузар, Любу Калиту, Василя Кузьо, Зоряну Сохацьку-Атлантову і Мирона Солтиса, затвердити кооптованих членів Богдана Мізака, Ларису Патриляк і Марію Швед, і переообрати членами дирекції на додатковий термін Ірену Березяк, Юрія Даниліва, Наталку Фірко і Р. Петика. Рада директорів УОКЦ складається із 24 членів. Термін урядування кожного члена – три роки.

Нові кандидати до Ради директорів були обрані одноголосно. Одночасно відбулись вибори Виборчого і Номінаційного комітетів. Уляна Процюк, П. Савчак і Нестор Томаліщак були вибрані до Номінаційного комітету на 2007-2008 роки. Галина Гораєцька-Келер, Анна Макух і Роман Завадович будуть в цей час у Виборчому комітеті.

Голова Статутового комітету Р. Петик прочитав п'ять пропозицій до статуту УОКЦ. Вони включають такі зміни: дозвіл дирекції домовлятися на довші терміни оренди, уточнення обов'язків директорів УОКЦ, звільнення директорів, повноваження президента та ін. Голосування щодо змін пройшло успішно.

Під час дискусії на зборах члени УОКЦ порушували багато питань, але головним було збільшення членства і необхідність отримання фондів від держави у формі ґрантів. Багато членів висловили свої думки щодо того, як заохочувати синів, дочок і внуків теперішних членів УОКЦ до членства. Вони підкреслили, що не можна лише сподіватися на „четверту хвилю" української еміґрації, а треба залучати всіх.

Б. Павлюк закрив збори, дякуючи жертводавцям, котрі склали гроші на річний „Фонотон", котрий перевищив визначену суму 100 тис. дол. Після зборів відбулася льотерія „Маланка – на землі і на воді". Віце-президент Наталка Фірко і скарбник Ед Зетик оголосили шість вибраних імен – квитків.

5 листопада Рада директорів УОКЦ вибрала президента і нову екзекутиву. Б. Павлюк одноголосно перевибраний президентом і головним екзекутивним урядником корпорації. Також одноголосно вибрано членів екзекутиви.

Андрея Жаровська

Вшанували пам'ять українських ветеранів американських воєн

Зліва: Володимир Боднар, Марті Пенко, Джордж Кімек, Майкл Федірко – командир, Боб Долан, Стів Якусь, Данило Марчишин біля пам'ятника ветеранам 6-ої Станиці.

ЮНІОН, Ню-Джерзі. – Листопад приніс кольорове листя, приморозки, а також День ветеранів. Кожного року члени 6-ої Станиці Українсько-американських ветеранів (УАВ) збираються біля пам'ятника на цвинтарі в Юніоні, Ню-Джерзі, і віддають честь своїм побратимам, які відійшли від них у засвіти. Не було порушено традицію і цього року.

Церемонія 11 листопада складалася з покладення вінка, молитви і патріотичного слова, зачитання всіх імен на пам'ятнику, однохвилинної мовчанки, пісні „Боже, благослови Америку". Присутніх було 10 ветеранів з шістьма дружинами.

Переважна більшість у 6-ій Станиці – ветерани Другої світової війни, є також учасники Корейської і В'єтнамської воєн. Українсько-американські ветерани під проводом командира Анни Кравчук проводять щорічні конвенції і плянують збудувати пам'ятник на цвинтарі св. Андрія Первозваного у Савт Бавнд-Бруку, Ню-Джерзі, в пам'ять всіх українсько-американських ветеранів.

Божена Ольшанівська

„Вісті УВАН", новий том

Щойно вийшов з друку четвертий том „Вістей УВАН", присвячений 140-літтю від дня народження Михайла Грушевського, за редакцією д-ра Олександра Домбровського (Ню-Йорк, 2007, 282 стор.). Цей випуск відкриває статтю голови Історичної Секції УВАН д-ра Любомира Винара „Михайло Грушевський в історії України". На окрему увагу заслуговує додаток до статті „Структура дисципліни грушевськознавства". Далі міститься стаття Асі Гумецької „Ідея жіночої духовости у Лесі Українки", стаття Юрія і Віталія Макарів „На службі Кліо: наукова діяльність Л. Винара", Алли Атаманенко – „Інститут досліджень української діяспори в „Острозькій Академії": ґенеза і діяльність" і нарис О. Домбровського „Українська Вільна Академія Наук у США". У розділі „Матеріяли до історії УВАН" вміщено унікальне джерело до історії Академії – „Протоколи дійсних членів УВАН" з передмовою Л. Винара.

В ювілейній частині містяться статті про ювілеї А. Гумецької (автор – О. Домбровський), Олекси Біланюка (А. Кіпа) та Богдана Винара (А. Жуковський).

В секції „Документація" видруковано звіти О. Біланюка „Діяльність УВАН у США: 1998 -2006", Л. Винара „Звіт з праці Віце-президента УВАН у США", А. Гумецької „Звіт з праці Мовознавчої і Літературознавчої секції УВАН" і звіти Л. Винара з діяльности Історичної секції та Видавничої комісії УВАН. В „Хроніці" містяться статті Світляни Гаврилюк „Третій Міжнародний науковий конґрес українських істориків у Луцьку" і О. Домбровського „Конференція з нагоди 140-ліття М. Грушевського в Ню-Йорку". Закінчується цей том бібліографічним дослідженням історика Григорія Кураса „До продовження бібліографії Дмитра Дорошенка (1942-2006)" і „Доповнення до бібліографії О. Домбровського".

Четвертий том „Вістей УВАН" (ціна 25 дол.) можна замовити в Ukrainian Academy of Arts and Sciences, 206 West 100th St., New York, NY, 10025.

Видавнича комісія УВАН у США

Перші українські букварі в Галичині

НЮ-ЙОРК. – На традиційному суботньому зібранні в НТШ-А, 10 листопада, д-р Міхаель Мозер виступив з доповіддю про перші букварі та читанки в Галичині. Вчений зосередився на шкільній освіті та мовній практиці в українських землях Австрійського цісарства в XIX ст. М. Мозер, професор Інституту славістики Віденського університету, відомий своїми працями у галузі східнослов'янського мовознавства і вже не вперше зустрічається з українською громадою Ню-Йорку.

Цим разом акцентувалося, що в порівнянні з обставинами її побутування в царській Росії українська мова того періоду мала в імперії Габсбурґів сприятливіші умови для розвитку. Адже українська мова в Галичині повинна була служити потребам не тільки власне літературних жанрів, але й багатьох інших важливих сфер, зокрема й офіційних.

Внаслідок цього рідна для австрійських українців мова набувала нових рис, зумовлених її ширшим жанровим репертуаром. До того ж, у Галичині треба було, наприклад, мати підручники як для початкових шкіл, так і для новопосталого українського відділення університету у Львові. Там таки було видано кілька граматик української мови, починаючи від граматики Йосифа Левицького 1834 року. Поряд із цим, греко-католицькі єпископи та митрополити повинні були розсилати пасторальні листи мовою, зрозумілою для пастви. Панегірики для високих духовних осіб також творилися на основі народнорозмовної мови. А вже 1848 року були перекладені на „руську" мову як розпорядження самого цісаря, так і адресовані до нього петиції. Починаючи з 1849 цією мовою повинні були видаватися й австрійські закони.

Під час доповіді публіці були продемонстровані фраґменти з українських букварів, пояснено та прокоментовано мовні особливості окремих видань. В імперії Габсбурґів відвідування початкової школи для дітей було обов'язковим.

Одним з головних завдань народної школи було виховання льояльного громадянина австрійської держави. Цим було продиктоване змістовне наповнення букварів, вибір сентенцій та текстів для читання. Букварі видавалися різними мовами. Хоч як би це могло здатися несподіваним, але серед авторів

Д-р Міхаель Мозер

букварів, написаних для простого народу і мовою простого люду, є й окремі особи, які традиційно зараховуються до „твердих москвофілів", як от Богдан Дідицький. У таких умовах питання про наявність у букварях якихось ознак т.зв. „язичія" ставитися не може, адже під ту пору ще не могло існувати загальновизнаних зразків мовного стандарту, – таким був один з висновків М. Мозера, переконливо обґрунтованих ним якнайвишуканішою, кажемо це без жодного перебільшення, українською мовою. Завдяки доповіді, а особливо дотепним імпровізаціям професора під час відповідей на численні питання, присутні неначе перенеслися в університетську Европу епохи розквіту порівняльно-історичного мовознавства.

Пресова група НТШ-А

Нові лавреати Фонду Воляників-Швабінських

Фундація Українського Вільного Університету в Ню-Йорку повідомляє, що журі конкурсу україністики Фонду Воляників-Швабінських при Фундації УВУ (у складі: д-р Степан Воляник, мґр. Теодор Воляник, д-р Анатолій Карась, д-р Михайло Присяжний, академік Леонід Рудницький (голова журі), проф. д-р Тарас Салига і д-р Євген Федоренко) визначило наступних лавреатів премії Фонду за твори, що появилися друком у 2005 році.

Першу нагороду не присуджено нікому з різних причин. Натомість присуджено три другі премії. Лавреати і їхні твори: Олександр Ірванець, „Непроза. Лускунчик-2004". П'єси, вірші, Київ; Микола Махінчук, „Переяславський скарб Михайла Сікорського", Київ; Станіслав Россоха, „Червоне поле перекоти". Вірші, Проза, Спогади, Харків.

Третя нагорода: Ніна Виноградська, „А зорі пахнуть полинами", Харків; Віктор Полянецький, „На гостинах", Київ; Ярослав Трінчук, „Невільники чужої правди", Дніпропетровськ.

Четверта нагорода: Василь Деркач, „Тепло і холод", Черкаси; Марина Павленко (упорядник), „З любов'ю і болем. Спогади про Тичину", Київ; Микола Пивовар, „Заметіль", Харків. Василь Фучко, „Чикалівка. Трагедія і страждання періоду війни та її відгомону", Івано-Франківськ; Роман Трач і Георгій Балла (редактори), „Гуманістична психологія. Гуманістичні підходи в західній психології XX ст.", Київ.

Відзначені Петро Кононенко й Є. Федоренко, за хрестоматію „Українська література"; Роман Соловчук – за „Барабський міст", Львів; Євген Баран – за „Чумацький денник", Тернопіль.

Урочисте вшанування лавреатів та вручення нагород відбулося у Львівському національному університеті ім. Івана Франка 12 листопада.

Фундація УВУ

EQUAL HOUSING OPPORTUNITY

Концерт на користь хворих дітей України

ЛОС-АНДЖЕЛЕС, Каліфорнія. – 4 листопада 2007 року залишиться в пам'яті багатьох українців цього міста на довгі роки. В цей день у чудовій залі Алекс-театру (Ґлендел) зійшлося багато українців і не українців, щоб послухати хор „Кобзар" (диригент Григорій Галлік-Голутяк) та симфонічну оркестру лікарів Лос-Анджелесу (диригент Іван Шалман). Концерт був присвячений дітям України, всі зібрані кошти будуть переказані Фондові „Україна-3000" для „Дитячої лікарні майбутнього в Києві".

Генеральний консул України Микола Точицький прочитав текст привітання та подяки від голови Наглядової Ради Міжнародного благодійного Фонду „Україна-3000" Катерини Ющенко всім людям, які були причетними до організації цього концерту. Але особливу подяку вона висловила визнаному басові Метрополітен-Опери міста Ню-Йорку Стефанові Шкафаровському; лавреатові-бандуристові Василеві Нечепі; відомому теле- та кіноакторові Джорджеві Дзюндзі; директорові Українського національного хору „Кобзар" з Лос-Анджелесу Г. Галліку-Голутякові; диригентові симфонічної оркестри лікарів Лос Анджелесу І. Шалманові та членам хору і оркестри „за їх самопожертву та відданість пісні, за любов до українських дітей".

Під час концеру були виконані чудові твори Миколи Лисенка, Кирила Стеценка, Станіслава Людкевича, Миколи Римського-Корсакова та інших відомих композиторів. Бурхливими оплесками нагородили слухачі С. Шкафаровського за виконання арії Тараса з опери М. Лисенка „Тарас Бульба". Також окрасою концерту було віртуозне виконання українських народних пісень цимбалістом Орестом Сушко та бандуристом В. Нечепою.

Чудово прозвучала „America the Beautiful" у виконані тенора Джона Джевела та баса С. Шкафаровського. Але особливе захоплення у всіх присутніх викликало виконання творів К. Стеценка, де в гармонії з оркестрою та хором звучали прекрасні голоси солістів (сопрано – Кристіне Марія Лінтон; альт – Людмила Гончарів-Сімон; тенор – В. Нечепа; бас – С. Шкафаровський).

Епогеєм концерту стала „Поема про Україну" (аранжування Г. Галліка-Голутяка). Легко і невимушено вів програму концерту Дж. Дзюндза, з уст якого можна було чути і вдалі жарти, і серйозні коментарі.

Людмила Вусек

Соліст Стефан Шкафаровський

Цимбаліст Орест Сушко

Бандурист-співак Василь Нечепа

Під час концерту симфонічної оркестри.

Хор і оркестра в Лос-Анджелесі.

Книжки, надіслані до бібліотеки тижневика „Свобода“

Редакційна колеґія. „Верховина“. Літературна мозаїка. Орган дружньої ланки прихильників ідейної літератури. Ч. 42, Вікторія, Кензас, 2007 рік.

Валерій Кунов. „Життєва мудрість у творах Івана Багряного“, енциклопедичний словник, що може служити, як довідник і порадник для шанувальників літератури. Видавництво „КВІЦ“, Київ, 2006 рік.

Микола Посівнич. „Нескорений командир“, стаття і збірка фотографій про життя Романа Шухевича – Тараса Чупринки, Головного командира Української Повстанської Армії. Видавництво „Літопис УПА“, Львів-Торонто, 2007 рік.

Мусій Кононенко. „Хвилі“, вибрані твори, друге видання. Це краща частина оригінального поетичного доробку письменника, твори якого не друкувалися понад 80 років. Видавництво „Смолоскип“, Київ, 2007 рік.

Анатолій Гороховський. „Крізь терні – до зірок“, документальний твір про астронавку Гайді Стефанишин Пайпер, американку українського походження, що здійснила політ у космос 9 вересня 2006 року на кораблі „Атлантіс“.

Посольство...

(Закінчення зі стор. 5)

служба Українське телебачення і радіомовлення“ (УТР) розробила спеціяльний плян заходів, згідно з яким створена Головна редакція висвітлення життя української діяспори. Створено рубрики на сайті www.utr.tv, розраховані на інформування закордонного українства про роботу Президента, Кабінету міністрів, Верховної Ради, міністерств, державних комітетів, а також про міжнародні зв’язки України та державні засоби масової інформації.

Тут є матеріяли, які роз’яснюють українцям за кордоном, як захистити свої права та законні інтереси. Окремий розділ присвячено закордонному українству, де висвітлюються теми „Закордонне українство“, „Сторінки історії“, „Діяспора“, „Українська література діяспори“, „Юридична служба“. Розміщена докладна інформація про українські громадські організації за кордоном у 39 країнах. Створено цикл із 13 передач з коментарями фахівців про нові правила міґрації та статус закордонного українця.

Передано в етер 37 інтерв’ю з керівниками українських громадських організацій за кордоном, зокрема з президентом Світового Конґресу Українців Аскольдом Лозинським, головою Европейського Конґресу українців Ярославою Гортяні, провідниками діяспори Арґентини, Канади, Австралії та іншими.

УТР активно висвітлює і сприяє розвиткові українського шкільництва за кордоном. З цією метою підготовлено 14 циклових програм „Калинові мости“. Підготовлено також дві телепрограми про наукову діяльність Українського вільного університету у Мюнхені та Українського католицького університету в Римі.

Про історико-культурну тамистецьку діяльність закордонного українства підготовлено 27 програм. Зокрема транслювалися репортажі з фестивалів українського мистецтва в Сіднеї (Австралія), Ню-Йорку (США), Ґданську (Польща), зі свята культури русинів-українців у Свиднику (Словаччина), конкурсу українських хорових колективів і вокальних ансамблів ім. Олександра Кошиця у Москві тощо. В УТР регулярно виходить програма „Український спів у світі“ (17 передач), де своє вміння демонструють художні колективи діяспори.

Програми УТР можна приймати з супутників: на Евразію – „HELLS SAT 2“ (39E), частота прийому 11512МГц, поляризація горизонтальна, символьна швидкість – 30,000 Мсимвол/с, FEC – 7/8; на Північну Америку – „Intelsat 3R“, (at 43.1 W), 12050 H (транспондер 12), символьна швидкість 23700, FEC 3/4, а також Інтернет-мовленням www.utr.tv. З розкладом програм на тиждень можна ознайомитися на веб-сайті УТР (www.utr.tv). За даними Міжнародної служби шанувальників радіо і телебачення (www.webtelek.com), щодня фіксується налаштування на передачі УТР понад 1.4 млн. приймачів у 107 державах. Контактна особа в Посольстві України у США – Олександер Михальчук. Тел.: (202) 349- 2977; електронна пошта: olex@ukremb.com.

Посольство України в США

Куди веде родовід?

НЮ-ЙОРК. – 11 листопада в УВАН відбулася доповідь „Генеалогія в Україні: проблеми росту після десятиліть занепаду”, яку виголосив гість з України, завідувач катедри етнології Вінницького державного педагогічного університету д-р Юрій Легун. Представила його авдиторії генеральний секретар УВАН д-р Анна Процик. Доповідач протягом тривалого періоду досліджував джерела з родознавства селян Поділля XIX-початку XX ст. З цією метою він опрацював збірки документів 12 архівів України, Росії та Польщі.

На початку Ю. Легун зазначив, що тривалий період переважна більшість українського населення перебувала під потужним ідеологічним тиском Росії, наслідком якого стала масова денаціоналізація українців. Цей вплив був посилений і урбанізаційними процесами, що охопили Україну у XX ст. Частка міського населення стає все більшою. А міста в Україні значною мірою і донині залишаються російськомовними осередками. Тому питання національної самоідентифікації українців є актуальним і гострим, особливо на сході і півдні країни. На глибоке переконання доповідача, генеалогії належить суттєве місце у процесі формування національної свідомості. Адже пересічний мешканець Донбасу або Криму, вивчивши власний родовід і з’ясувавши, що його предки походять з Волині, Галичини чи Поділля, починає замислюватися, а відтак і відчувати особисту причетність до українства.

Ю. Легун зазначив, що успішне відродження генеалогічних досліджень у незалежній Україні певною мірою спиралося на досягнення українських істориків XIX ст. та науковців діяспори. Нині в українській генеалогії чітко вимальовується кілька напрямків досліджень. У Надніпрянській Україні це – шляхетсько-козацька генеалогія. Географія досліджень швидко поширилася і на правий берег Дніпра, де козацький аспект наукових розвідок виявився більш яскраво.

Цей напрям досліджень залишається актуальним і донині, що і підтвердив доповідач, навівши перелік публікацій, що зявилися останніми роками.

Потужно розвиваються в сучасній Україні і дослідження князівської еліти Київської Русі, родів українських підприємців-меценатів, священицьких династій, з яких вийшло чимало відомих політиків, науковців, культурних діячів. Ці ділянки можна вважати традиційними в українській генеалогічній науці.

Однак, треба мати на увазі, що війни і революційні потрясіння, через які пройшло українське суспільство у XX ст., радикально змінило його соціяльний портрет. Сьогодні українська еліта переважно складається з дітей або онуків простих селян. Відтак нагально постала необхідність розвитку нової ділянки генеалогічних досліджень – родознавства українського селянства.

На думку Ю. Легуна, на перешкоді розвитку генеалогії загалом, і селянської зокрема, стоять два упередження, які і донині панують у головах багатьох українців. Перше з них – переконання, що генеалогія займається тільки родинами шляхетського походження. Інша думка виявляється у впевненості, що наявна джерельна база не дозволяє здіснювати глибокі генеалогічні реконструкції.

Прагнучи здолати це останнє упередження, Ю. Легун і написав свою монографію „Генеалогія селян Подільської губернії: джерела”. У ній він переконливо доводить, що майже будь-яка українська родина може з’ясувати свій родовід принаймні за останні 200-250 років. При цьому слід пам’ятати, що переважна більшість реґіонів України мають ширшу і краще збережену джерельну базу, аніж Східнє і Центральне Поділля. А загальна кількість видів документів XIX ст., у яких нотувалися імена і додаткові відомості про селян, за підрахунками доповідача, наближається до сотні. Деякі з них були докладно охарактеризовані під час доповіді. Підсумовуючи свій виступ, доповідач наголосив, що генеалогія в сучасних умовах набуває ознак універсальної галузі історичних досліджень. Все виразніше проступає нове головне завдання цієї наукової дисципліни – через історію окремого роду, апелюючи до почуття особистої причетности, відкривати перед сучасною людиною історію нації, держави, людства.

Д-р Юрій Легун

Після виступу доповідач відповів на чисельні запитання та ознайомив присутніх з конкретними науковими і дослідними заходами у Вінницькому педагогічному університеті.

Особливе зацікавлення у слухачів викликала інформація про те, що кожен студент-першокурсник (а їх є близько 1 тис.), укладає власний родовід, без якого він не зможе отримати залік з курсу „Основи українського народознавства”. Крім того, викладачі катедри, яку очолює Ю. Легун, розпочали вивчення історичного некрополю міста Вінниці та здійснюють дослідну програму „Старі подільські фотографії”, яка полягає у накопиченні електронних копій старовинних світлин з відповідними описами.

Прес-служба УВАН

Допомога від дивізійників

Осип Голинський (зліва) передає пожертву ректорові академії Ігореві Пасічнику. Праворуч – Петро Буняк.

НЮАРК, Ню-Джерзі. – Під час зустрічі з ректором Національного університету „Острозька академія“ Ігорем Пасічником 9 листопада, яку влаштував Комітет допомоги Україні (Приятелі Руху), в програмі вечора було передання пожертв на потреби академії.

Серед численної авдиторії були представники Братства Першої дивізії „Галичина“ Петро Буняк, голова, та Осип Голинський, який протягом довгих років очолював Крайову управу та був ініціятором корисних постанов. Після короткої, змістовної доповіді про діяльність Братства, О. Голинський передав ректорові чека на 10 тис. дол. на потреби Військового ліцею при Острозькій академії, в якому проходять вишкіл юнаки, майбутні національно свідомі офіцери Української армії. Варто підкреслити, що рішення запропонованої управою пожертви відбулось в демократичний спосіб, за згодою усіх станиць Братства в США.

Одним із найперших атрибутів існування і сили держави є її беззастержно віддана армія, і тому турбота колишніх вояків – сьогодні ветеранів дивізії „Галичина“ про українське військо, є доказом їхнього патріотизму, за що належиться їм признання і подяка.

Роман Ричок

Президент Віктор Ющенко відвідав „Смолоскип"

Президент Віктор Ющенко оглядає книжки у книгарні „Смолоскипа". Зліва від нього: Осип Зінкевич, директор книгарні Оля Погинайко, міський голова Києва Леонід Черновецький.

КИЇВ. – 9 листопада, у День української писемности та мови, видавництво „Смолоскип" відвідав Президент України Віктор Ющенко. Його вітав голова видавництва Осип Зінкевич. Про нову книгарню „Смолоскипа" розповідала її директор Ольга Погинайко, наголосивши, що у книгарні продаються тільки українські книжки. Під час розмови Президента з головою міста Києва Леонідом Черновецьким і його заступником Олесем Довгим, О. Зінкевич запропонував, щоб місто Київ надало у безкоштовну оренду приміщення для українських книгарень, під умовою, що у них буде продаватися щонайменше 50 відс. україномовних книжок.

Президент В. Ющенко оглянув виставку до 100-річчя з дня народження правозахисника генерала Петра Григоренка у Музеї-архіві українського самвидаву, що діє при видавництві „Смолоскип". Пояснення давали О. Зінкевич, виконавчий директор видавництва Ростислав Семків, директор Музею-архіву Олесь Обертас і колишній політв'язень, письменник Євген Сверстюк. О. Зінкевич і Є. Сверстюк звернулися до Президента з проханням у справі присвоєння звання Героя України одним з найвизначніших українським діячам минулого століття – правозахисникові генералові Петрові Григоренкові, Олегові Ольжичеві й Олені Телізі.

На закінчення оглядин голова видавництва „Смолоскип" О. Зінкевич подарував Президентові України книги колишніх політв'язнів, які були переслідувані радянським режимом за їхню боротьбу за розвиток української мови і культури – мистецький альбом Опанаса Заливахи і книгу Олекси Тихого „Мова – народ". Від імені Президента України пам'ятні подарунки було вручено Осипові й Надії Зінкевичам та директору видавництва Р. Семкову.

Після відвідин музею Президент України в розмові з представниками преси наголосив: „Українська книга піднімається, українське книговидання зростає".

Роман Сенчук

Квіти від Президента вручають Надії Зінкевич Олександер Биструшкин і Тарас Марусик з Секретаріяту Президента.

Дружина Посла України дбає про дружбу з Польщею

Гамірно було на Варшавському летовищі ім. Фредерика Шопена 2 жовтня, де зустріла мене голова Союзу Українок Польщі Катерина Сіроцька і повідомила, що ми маємо побачення з Послом України Олександром Моциком і його дружиною Наталею Терлецькою. К. Сіроцька – надзвичайно працьовита, винахідлива, енерґійна особа, за фахом – вчителька. Співдіє у всіх ділянках українського громадського і культурного життя в Польщі. Посольство України розташоване в самому середмісті столиці. В привітній залі нас вітала секретарка Людмила Бублик. Посол О. Моцик і його дружина вели з нами розмову про найновіші події в Україні. При цій нагоді я взяла для „Свободи" інтерв'ю у Н. Терлецької.

– Як довго Ви у Варшаві, як Вам тут подобається?

– Минає рік і вісім місяців, як ми з чоловіком приїхали до Варшави. Почуваємося тут, як вдома. Ми потрапили у дуже миле товариство, знайшли багато знайомих як серед української громади, так і серед поляків та дипломатів з інших країн. Передовсім це подружжя Качинських, Йоланта Кваснєвська, польські мистці – подружжя Пендерецьких, Цезарій Пазура та його дружина-українка Вероніка. Це також світочі української культури в Польщі Остап Лапський, Ольга Пасічник, Богдан Осадчук та багато інших, які щоденною працею наближають Україну, її історію та культуру до польських читачів та слухачів.

– Як складається Ваша співпраця з установами Польщі?

– Як дружина посла, я вважаю своїм обов'язком популяризувати мою батьківщину. Ми довідалися, що на замовлення Міністерства закордонних справ Польщі відомий фотохудожник Анджей Лойко готує виставку фотокартин, присвячену різним народам світу. Я з України спеціяльно привезла народні строї різних реґіонів. Але, на жаль, вони були без головних уборів. Довелося пошукати у книжках, згадати, як виглядали жінки на старих фотографіях нашої з чоловіком родини, трохи посидіти з голками і нитками, і до кожного убрання був готовий оригінальний головний убір. На фотографіях мали бути також характерні побутові речі. Це все збиралося, де тільки можна і, думаю, українські фотокартини вийшли найкращими. Ця виставка побувала вже у кількох найвідоміших ґалеріях Варшави, в інших містах Польщі, а цього року виставлялася у Києві на Андріївському узвозі та у Львові в Національному музеї. Намагаюся сприяти різним заходам, організованим для дітей. Цього року на День матері ми провели конкурс малюнка і поезії про маму серед дітей з українських родин. Ми були зворушені кількістю дитячих робіт, а також тим, скільки любови було у цих малюнках і віршах. Замість дев'яти нагород ми визначили 54, кожен з понад ста учасників отримав українську книжку на згадку про участь у конкурсі. На початку вересня у Варшаві відкрилася довгоочікувана українська суботня школа, і я вважаю своїм обов'язком опікуватися нею і допомагати, чим можу.

Я належу до Клюбу дружин послів, який активно займається суспільною діяльністю. Зараз ми готуємо різдвяний благодійний ярмарок, кошти від якого підуть на дитячі будинки, інші опікунчі установи. На ярмарку кожна країна представляє свої національні вироби, страви, народний одяг. Хочеться, щоб Україна була цікавою на цьому ярмарку. Ми хочемо, щоб українці Польщі долучилися до вишивання Рушника національної єдності. Цей рушник в Україні вишивали вже майже всі області. А тепер ми стараємося, щоб він приїхав сюди.

Наталя Терлецька

– Чи маєте зв'язки з українськими організаціями у Польщі?

– Мені найчастіше випадає приємність спілкуватися з Союзом Українок Польщі, з К. Сіроцькою. Ми товаришуємо з Мироном і Ольгою Сичами. М. Сич – багаторічний директор української школи у Ґурові Ілавецькому, активний політичний та громадський діяч, дуже душевна людина. Окремо хочу сказати про Іринку Борущак, яка, чи не одна на цілу Польщу, активно займається Пластом, організовує щороку літні табори для дітей українського походження, керує хором в українській школі у Білому Борі. У цьому їй допомагає Союз Українок.

Розмову вела **Наталя Даниленко**

Зліва: Катерина Сіроцька, Ірина Борущак, Наталя Даниленко.

Промова Президента...

(Закінчення зі стор. 1)

Переламати хотіли всіх.

Проти нас ішло зло. Його ймення – геноцид. Свідома, спланована і втілена спроба упокорення нації.

Його організатор і виконавець – тоталітарний комуністичний режим. Це – головний убивця. Звиродніла зграя не мала жалю до жодного народу, кожну поневолену націю залили криваві ріки.

На нашій землі Сталін – за добре продуманим пляном – обрав жертвою українське селянство як ядро, як основу, як опору народу.

„Без селянської армії нема і не може бути могутнього національного руху. Національне питання є по суті справи питанням селянським". У цій фразі Сталіна – відповідь на те, чому померли мільйони українців.

Терор був розгорнутий пляномірно і послідовно. У 1932-1933 роках у Кремлі відбулося 69 засідань Політбюро ЦК, на яких розглянуто 270 питань про Україну.

Вони працювали, не покладаючи рук. У пік Голодомору в Україні щодоби помирало 25 тис. людей.

Ми маємо знати кожен факт, кожен наказ, кожне ім'я – від жертви до вбивць. Пошук правди не спинити, він не зупиниться.

Спочатку конфіскували продовольство. Потім військами оточили територію України і Кубані. Третину наших сіл занесли на „чорні дошки", їх перетворили на ґетто голоду – задовго до Гітлера. Увесь урожай масово йшов за кордон, зерно, яке могло врятувати мільйони, переробляли на горілку.

Шансу не було. Люди почали їсти трупи.

Голодомор – не просто біль і рана. Це – чорна діра нашої історії, яка могла безповоротно поглинути не тільки Україну, але й будь-яку найменшу надію на життя. Це – пік трагедії, втім, він не єдиний.

Я прошу, щоб сьогодні ми згадали всіх.

Словом і молитвою прошу згадати наш державний провід, який 90 років тому проголосив і утвердив незалежність. Він став першою жертвою. З 800 членів Центральної Ради ліквідовані майже всі.

Я згадую розтерзаних, покалічених, принижених Твоїх поетів, мій народе. Тут, на цих майданах, вони чули золотий гомін волі. Їм вирвали серце.

Я згадую Твою національну творчу, наукову, медичну і технічну інтелігенцію, яка опинилася в центрі масових арештів і систематичного терору. Їм щедро відвели квоту для смерти.

Я згадую наші знищені церкви і духовенство. Їх руйнували безжально, щоб добратися до самої душі і її віри.

Я згадую колосальні і немислимі жертви воєн. Цей смерч був здатен покласти нам край.

Тоталітаризм і більшовизм перервав в Україні історичний зв'язок – історичний зв'язок поколінь, духу, пам'яті, нашої ментальности, культури і нашої мови.

Посеред пошматованого і, по суті, підміненого народу був посіяний страх, чиє жниво збираємо і досі.

Звідси, від цього безконечного страху походять наші нинішні політичні і суспільні хвороби, боязнь повернутися до національного кореня, бо причетність до нього була причиною смерти мільйонів людей. Звідси походить наш важкий і складний шлях один до одного, до порозуміння і, власне кажучи, до єднання.

Злочини більшовизму і сталінізму тотожні злочинам нацизму і гітлеризму. Їхня природа – одна: людиноненависництво.

Настав час озвучити вимогу для світового засудження комуністичного терору, який вбивав нас і всі невинні народи на цьому просторі – росіян, кримських татар, білорусів, євреїв, поляків, болгар і сотні інших націй.

Усім нинішнім апологетам сталінізму я кажу прямо і твердо – ваші спроби приречені, виправдання не має і не буде, покайтеся за свій гріх. Це ваша моральна відповідальність перед країною і нацією.

Наш біль і гнів не одинокий.

Звідси, з Михайлівської площі у Києві, Україна звертається до всього світу, щоб об'єднати кожне зусилля проти тоталітаризму і нетерпимости до життя.

Наша трагедія – це застереження для всіх націй світу.

Не вивищуємо і не принижуємо свого горя. Слово співпереживання і скорботи кажемо кожній нації і, насамперед, тим, з якими спільно пройшли через усе комуністичне пекло. Наше серце – щире, люблячe, небайдуже до вас. Станьте сьогодні поруч з нами.

Ми закликаємо світ визнати Голодомор 1932-1933 років актом геноциду проти Українського народу і віримо, що таке визнання неминуче здійсниться.

Я дякую всім парляментаріям та урядам, які вже підтримали нас. Це – вияв солідарности, який Україна ніколи не забуде.

Історична справедливість, безумовно, настане.

Моє сьогоднішнє слово – не реквієм. Моє слово – це гимн Українському народові, чия сила незнищенна. Він переміг смерть.

Супроти загрози тотального знищення – ми вистояли. Український народ переміг, бо перемогла його державність, постала його держава.

Ми вистояли завдяки мільйонам чесних людей, які не лише воювали за Україну, але й будували її своєю великою і щоденною працею.

Ми вистояли, бо воля, правда і життя творилися всіма – Донецьком і Львовом, Луганськом і Ужгородом, Севастополем і Одесою, Харковом і Тернополем, Полтавою і Луцьком, Дніпропетровськом та Івано-Франківськом, Симферополем і Черніговом, Києвом і всією Україною.

Ми перемогли у вирішальній битві зі злом.

Сьогодні ми повинні перемогти у вирішальній справі – повернути Україні саму себе.

Наша найвища місія – відродження нації як єдиного, здорового і життєствердного організму, який охоплює весь Український народ без різниці поглядів, реґіонального походження чи віри.

Наступний рік проголошений Роком пам'яті жертв Голодомору.

Це – не поминальна хода.

Це – воскресіння нашої пам'яті, очищення від лжі і скверни. Це – чиста і чесна праця, тільки вона допоможе навести справедливий національний і життєвий лад в Україні.

Ми повинні одягнути Україну у чисту сорочку і прибрати з її тіла символи тоталітарного режиму – можливо, нехай не за рік.

Ми мусимо ретельно віднайти і зберегти знання про кожну жертву Великого Голоду і встановити національні меморіяли.

Ми маємо утвердити великий суспільний діялог пам'яті і, водночас, діялог перспективи – бо треба йти вперед, жити повноцінним життям великої сучасної европейської держави, діяти і прагнути до справжнього порозуміння.

Так ми утвердимо своє майбутнє, свій новий демократичний Основний Закон, свою свободу, своє право, свою любов один до одного, до рідної мови, рідної землі і нашої соборної долі.

Я прошу в Господа дати нам силу, щоб повернутися до самих себе.

Вони вже тут.

Вони дуже довго йшли.

Мільйони, мільйони, мільйони нас.

Це – не сльози.

Це посміхається маленький хлопчик на руках у Всевишнього.

Вічна пам'ять і слава Україні!

„Акція-51"...

(Закінчення зі стор. 5)

на совєтсько-польських взаєминах, зокрема неґативно – щодо відношення до українців у Польщі, з чого поляки скористалися.

В 1950 і 1951 роках в Польщі була впроваджена карткова система на харчі, обов'язкове вивчення в школах російської мови, систему комсомолу; все релігійне і антиросійське було заборонене. В 1951 році всі відділи англійського представництва були зачинені, окрім Варшави.

Наталія Кляшторна, випускниця Інституту журналістики Київського університету, пише, що українське населення Нижньоустрицького й окремих сіл Хирівського та Стрилківського районів колишньої Дрогобицької области, території первинної бази УПА, було не лише репресоване, але й трактоване совєтськими органами державної безпеки як „антирадянське", як „клясово-ворожий елемент" і тому примусово розіслане по колгоспах південно-східньої України. Землю прадідів було передано як хабар польським комуністичним спільникам. Це перекупство Польщі обійшлося надзвичайно дорого Україні, бо вона заплатила не лише важливим людським ресурсом, високопатріотичним населенням, ґеостратегічною територією, але було запропащено історію, культуру, традиції. Що більше – СРСР віддав Польщі те, що для України сьогодні є критичним: поклади оливи і ґазу.

Наталя Кляшторна відвідувала понад 30 сіл депортованих в Донеччині, записувала спогади старших виселенців, відвідувала їх колишні рідні місцевості, вивчала їх історію, культурну спадщину. Вона пише, що „прив'язаність до рідної стріхи... була настільки сильною, що найстарші покоління сприймали виселення як катастрофу всього свого життя... Про бідний гірський край... вони передали своїм дітям спогади як про край, кращого від якого немає в усьому світі. І навіть їхні внуки сьогодні не сумніваються, що там, „вдома", найм'якші трави, найчистіше повітря і найкраще життя".

Н. Кляшторна, характеризуючи обставини останньої депортації, яку ще теж називають „Акцією-51", стверджує, що „...значну частину (переселенців) було направлено в південні райони УРСР, де вони опинилися у край важких побутових і незвичних природно-кліматичних умовах. Важливо зазначити, що під час примусового переселення 1951 року, як і 1944-1946 років близько споріднені особи (батьки і діти, брати і сестри) дорослого віку нерідко направлялися в населенні пункти, розташовані за сотню і більше кілометрів один від одного, що унеможливлювало їхнє подальше безпосереднє спілкування".

В цій же книзі професор Олексій Юристовський пише: „До початку жовтня 1951 року села спорожніли. Довгі незатишні осінні вечори додавали душевного неспокою і смутку. У дитячій пам'яті автора цих рядків ніколи не згладиться жахлива картина безлюдного села з городами в бурянах та зграями здичавілих собак і котів, які бродили навколо кількох ще не спорожнілих хат у пошуках їжі; їхні господарі залишили по собі лише сліди сліз".

В 1953 році „бродили" по тих безлюдних селах представники повоєнної Польщі; мала „Родина" („Rodzinka") о. Кароля Войтили („Вуєк"), яка складалася на початку з приблизно 200 молодих чоловіків і жінок, які, як пише біограф Папи Івана Павла II Джордж Вайґель, стали першим компонентом „Середовища" К. Войтили 2 лютого 1951 року. Однією з розваг його членів були прогулянки по горах і озерах Польщі. В серпні 1953 року „Середовище" вирішило виїхати в Карпатські гори, в південно-східню частину Польщі, як пише Вайґель, – то була колись твердиня українського населення в міжвоєнній Польщі, де в 1945-1947 тисячі його сіл заплатили своїм існуванням за їх національні ідеали, коли вони вирішили: „Ані Гітлер, ані Сталін". В серпні 1953 року, отже, 16 молодих людей на чолі із „Вуйком" виїхали до Долішніх Устрік, де „Вуєк", до речі, відправляв його першу польову Службу Божу.

На другий день піша екскурсія відбувалася по Горішніх Устріках, які колись були українською територією випасу овець. Там група „Вуйка" й залишилася ночувати в позалишеній овечій стайні. Під час перебування в тій місцевості група мала нагоду відвідати знищені, зарослі українські цвинтарі й попалені села, які свідчили про „бої на життя й смерть" шість літ тому. Наступної ночі вони мали нагоду заночувати, каже Вайґель, в „стайні", яка в недалекому минулому була українською церквою. Про реакцію членів цих польських інтелектуальних вибранців майбутнього Папи з цього приводу, на жаль, Вайґель мовчить. Але один із мандрівників завважив, згідно із Вайґельом: „Вуєк", одного дня, коли ти станеш Папою, учасником цієї екскурсії будуть відпущені гріхи".

Після мандрувань, під кінець дня, коли молодь співала і жартувала, о. К. Войтила на самоті молився; напевно, просив Бога прощення його землякам, і їх „братським" партнерам за страшного геноциду супроти понад 150,000 українців в Польщі, а може, й за ввесь український, в той час страждаючий, поневолений нарід? (George Weigel, „Witness to Hope: The Biography of Pope John Paul II", Cliff Street Books, 2001, 98-103).

В Україні...

(Закінчення зі стор. 1)

знаку „Жертвам Голодомору 1932-1933 років" на Михайлівській площі, після чого Президент В. Ющенко виступив з промовою (промову читайте на 1-ій сторінці). Присутні вшанували пам'ять померлих хвилиною мовчання.

Закордонні дипломатичні установи України разом з українськими громадськими організаціями теж провели акцію „Запали свічку!", яка була ініційована Міжнародним координаційним комітетом Світового конґресу українців.

День пам'яті жертв голодоморів, згідно з указом Президента від 26 листопада 1988 року, відзначається щороку у четверту суботу листопада.

Політична і релігійна еліти України уже визнали Голодомор геноцидом. Навіть глава Української Православної Церкви Московського патріярхату Володимир Сабодан писав торік, що „цей геноцид був спробою зруйнувати саму душу людей, духовно поневолити людей". Таким чином, усі чотири найбільші українські християнські конфесії погодилися з тим, що Голодомор був геноцидом, і це є рідким прикладом загальної згоди серед релігійних провідників. Крім комуністів, єдині, хто ухиляється від питання про геноцид, є Партія Реґіонів, очолювана Віктором Януковичем. Якщо зусилля України на шляху до міжнародного визнання будуть успішними, цій політичній силі доведеться додати свій голос до осуду Голодомору.

Що ж стосується визнання геноциду Москвою, то в той час, коли Україна досягла значного проґресу у вивченні радянського минулого, російські провідники дотепер заперечують або займають захисну позицію стосовно визнання Голодомору. Атака на виставку, присвячену Голодоморові, на минулому тижні в Москві і наступні звинувачення Міністерства закордонних справ Росії, що політичні сили „спекулюють" на голоді, свідчать про те, що Кремль дотепер воліє дивитися на архіви крізь рожеві окуляри. Претензії Кремля, що Україна намагається монополізувати радянський терор-голод – це фактично визнання, що Україна зробила більше для того, щоб пролити світло на найтемніші епізоди радянського правління. Ніхто не заперечує, що радянська влада організувала голод в інших реґіонах Евразії, включаючи території сучасної Росії і Казахстану, але кампанія на території України була особливо жорстокою за своєю ефективністю та організацією і була спрямована на сільське населення. *(УНІАН)*

ПОДЯКА НАШИМ ЖЕРТВОДАВЦЯМ

За час від 1 вересня 2006 р. до 1 вересня 2007 р.

(задля заощадження місця пропускаємо наукові звання і посади жертводавців)

Наукове Товариство ім. Шевченка висловлює усім своїм жертводавцям та прихильникам щиру подяку за підтримку нашої діяльности, що уможливлює нам служити українській науці, освіті та культурі, призначаючи стипендії та ґранти для науковців в Україні та Америці, провадити видавничі проєкти, організовувати наукові конференції з різних галузей україністики.

Управа НТШ-А

На проєкт «Екциклопедії Української Діяспори»
$ 10,000 Heritage Foundation
$ 3,500 Demus Charitable Trust
$ 250 Danko Joseph

На фонд ім. Ореста Поповича
$ 65,000 Orest Popovych

в пам'ять Святослава Трофименка
$ 200 Roman Voronka
$ 100 Roman Procyk, Roman Andrushkiw

На фонд ім. Володимира Петришина
$ 50,000 Walter Petryshyn

На фонд ім. Ярополка Ласовського
$ 10,000 Hanna Lassowsky
$ 1,000 Carl Dockhorn
$ 545 Bohdan Nebesh
$ 250 Nicholas Basehore
$ 123 Phillips Gypsy
$ 100 R. Dowbenko, Bohdan Futey, Tatiana Keis, Daria Lissy, Larissa & Lubymyr Onyshkevych, Ukrainian Cultural and Humanitarian Institute
$ 50 Maria Oksana Bachynsky, Carol & Herbert Bolland, Oksana Dragan, Nickolas C. Kotow, Andrew Mostovych, Christia Sonevytsky, Natalie Sonevytsky, Ukrainian Technological Society,
$ 30 Ivanka Gajecky
$ 25 Noreen Friedman, Walter Powers, Maria Wasiluk

На фонд журналу Ukrainian Literature
$ 200 Marta Tarnawsky

На фонд Осипа Андрушкова
$ 100 Walter Petryshyn

В пам'ять Святослава Трофименка
$ 100 Wira Bilinsky, Orest Hawryluk, Taras Hunczak, Anna Maksymowych, Stephen Olynyk, Larissa Onyshkevych, Walter Petryshyn, Orest Popovych, Sophia Sluzar, Stephanie Soltykewych, Marta Tarnawsky, Wictoria Wakulowska, Myroslava Znayenko, Aurelia Slusarczuk, Daria Lissy, Eagene Ivashkiw
$ 50 Melania Banach, Ivan Danylenko, Tatiana Keis, Vera Lashchyk, Jerome Zalipsky,
$ 30 Bohdan & Vira Andrushkiv,
$ 25 UNWLA, INC. Branch 54

В пам'ять Юрія Навроцького
$ 100 Wolodymyr Rak

Пожертви зі спадків
$ 54,000 Est. of Ursula Balaban
$ 8,000 Est. of Jaroslava Sydorak
$ 6,400 Est. of Nestor Chodnowsky
$ 3,000 Est. of Wolter Skocen
$ 1,000 Catherine Truchly-Zdoryk Found

Загальні пожертви
$ 1,500 Olha Farioniv
$ 1,250 Ivan Kochan
$ 500 Orest Popovych, Roman Procyk, Wolodymyr and Anna Rak, SUMA Yonkers Federal Credit Union
$ 300 Leo Chirovsky, Borys Halahan
$ 250 Alexander Gudziak, Ksenia Lutzky
$ 200 Tatiana Doberczak, John Kark
$ 160 Staphania Stecura,
$ 155 Irene Rakush
$ 145 Leo Kushnir
$ 140 Oles Smolansky
$ 120 Orest Glut,
$ 107 SUA 17 Floryda.
$ 100 Oleksa Bilaniuk, Viktor Gribenko, Ihor Gussak, Mykola Haliv, Myron Hnateyko, Natalia Koropeckyj, Natalia Kowal, Jaroslaw Leshko, Sym Joanna Lipsky, Walter Magun, Anna Maksymowych, Yar Mociuk, Mykola Mohuchy, Orest Nebesh, Wasyl Nykyforuk, Stephen Olynyk, Bohdan Pichurko, Lydia Prokop, Maria Pyskir, J. Rozankowski, Murray Senkus, Bohdan Shandor, Oleh Skleplkovych, Sophie Skop, Walter Vasilaky, Coordination Committee to Aid to Ukraine

$ 99 Basil Gajdycz

$ 75 Boris Hlynsky

$ 60 Eugene Ivashkiv, Jaroslaw Oberyszyn, Jan Sierant, Peter Hrycak

$ 50 Roman Alyskewycz, Bohdanna Bihun, Sviatoslav Bozhenko, Lew Chaban, John Cherniawsky, R.L. Chomiak, Daria Darevych, Olga Chypak, Adrian Dolinsky, R. Dowbenko, Michel Dzwinka, Olena Goy, George Halushynsky, Peter Hrytsak, Wasyl Ilczyszyn, Alexander Jakubowycz, Arcadia Kocybala, Ivan Koropeckyj, Theodosius Krupa, George Kulchytsky, Kulynych W. Myroslaw, Olha Kurylas, Ivan Kuzemskyj, Rosemary Madych, Oleg Mazyar, Leonidas Mostowycz, Orest Soltykevych, Walter Petryshyn, Joanna Ratych, Christina Shepelavey, Myroslaw Shmigel, Anastasia Sochynsky, Alexander Strilbyckyj, Walter Wolowodiuk, Dnister Company

$ 48 Rakush Nicholas
$ 40 George Kolomayets, Anna Poliszchuk
$ 35 Anna Lubomyra Mychkovsky,
$ 30 Daria Dykyj, Bohdanna Geleta, Jaroslaw Kiciuk, Serhiy Levkov, Nicholas Meats, Czerewajko Nick, Lubomyra Oharenko, Martha Rudyk, Wolodymyr Slyz, Natalia Shuya,

$ 25 Maria Andrusjak, V. Bandera, Chrystyna Baranetsky, Yaroslav Bilinsky, Maria Borkowsky, Irene Cehelsky, Wiaczeslaw Cetenko, Lubomyra Chapelsky, Bohdan Chudio, Jaroslaw Czerwoniak, George Demidowich, Tatiana Didoshak, Jaroslaw Duzyj, Stephanie Ermolowich, Larissa Fontana, Christina Hewko, Orest Horodyskyj, Eugene Ivashkiv, Myron Jarosewich, Wolodymyra Kawka, Ksenia Korzeniowski, Lubomira Kosteczko, Zenon Kramarchuk, sr., Mykola Lawrin, Yourij Malachowsky, Orest Mencinsky, Tershakovec Mirislava, Anna Mychkovsky, Myroslawa Myroshnychenko, Nadia Nimylowycz, Maria Piatka, Michael Rudyk, Mykola Stasiw, Halyna Stepanenko, John Swyrydenko, Tomiak Gladys, Roman Tratch, Nadia Trojan, Irenaeus Yurchuk, Borys Zacharchuk, Jerome Zalipsky

$ 20 Ksenia Antypiv, Antony Bilanych, M. Dragan, Malyna Dziuba, Orest Horodyskyj, Bohdan Kazaniwsky, Bohdan Kotys, Ivan Lobay, Martyniuk Lubow, Laryssa Lysniak, Andrew Paschuk, John Reshetar, Stefania Semuschak, Tymur Sydor, Andrew Maryniuk

$ 15 Grant Dawson, Oleksij Shevchenko, Michael Wasylyshyn

$ 10 Jean-Pierre Cap, Ivan Ceresna, Roman Hac, Bohdan Kotys, Bohdan Kotys, Bohdan Kusma, Lubomyr Miz, Helen Omelchenko, Paul Pundy, Maria Teslenko, Oleh Wesolowsky

$ 5 Walter Dytyniak.

Захищаймо правду,..

(Закінчення зі стор. 3)

значений „українським командиром“ батальйону „Нахтіґаль“. За свідченням німецького дослідника Віллі Брокдорфа, своїм зовнішнім виглядом вони нагадували закривавлених м'ясників: „...Взяли в зуби довгі ножі, закачали рукави мундирів, тримаючи напоготові зброю. Їх вигляд був огидний, коли вони кинулися в місто... Як біснуваті, голосно відригуючи, з піною на губах і витріщеними очима мчали **українці** (виділення моє – П. Ч.) вулицями Львова. Кожний, хто потрапляв їм під руку, був убитий...".

Тут уже йдеться не про бандерівців і не про мельниківців, а про всіх українців, а це не що інше, як розпалювання міжнаціональної ворожнечі, як расизм.

Ні серед істориків, ні серед журналістів нема людини з цим прізвищем — Леонід Піддубний. Це псевдо ницого боягуза. Хто стоїть за правду, той не боявся б підписуватися власним іменем. Бог так влаштував, що ще більше, ніж ми правду, вона захищає нас. І правда в цілому ясна, як Божий день: український Захід добре знав, яке свавілля чинив сталінський режим на українському Сході, як тисячами винищував українську інтеліґенцію і мільйонами убивав голодом українських селян. Та й власний гіркий досвід вже був: за неповні два роки після „возз'єднання“ совєти вповні виявили свою нелюдськість: коли увійшли німці й повідчиняли радянські тюрми, кров невинних українців сягала до порогів. Тому наш Захід всіма можливими способами намагався не віддати себе і свою українськість на таку саму поталу. Сьогодні ж, цілом за словом Христа, хто без гріха, нехай кине каменем в Українську Повстанську Армію. За великим рахунком, у своїй духовній суті, це була армія не тільки українська, бо бачимо в ній десятки і сотні росіян, євреїв та людей з інших поневолених тоді націй. Хто боротьбу українців за життя і волю очорнює, той хоче знову поневолити їх. Це вже було не раз, згадаймо Шевченкове:

„Гайдамаки нє воіни, —
Розбойнікі, вори.
Пятно в нашей історії..."
Брешеш, людоморе!
За святую правду-волю
Розбойник не стане....

Московські людомори, розуміючи, що саме з Шевченка починається українська національна самосвідомість, з усіх сил пнуться й на нього кинути тінь.

Недавня історія, справді драматична і трагічна, вже досить вивчена й існує чорним по білому, тому ні УПА, ні ОУН, ні Роман Шухевич не потребують ніякого спеціяльного захисту. Нам залишається належним чином відповісти на образу нашої національної чести, і це можна буде зробити, якщо українство Америки і Канади є справді таким, яким воно себе вважає, — організованим. Адже ж діють різні товариства, об'єднання, ради, комітети, фронти. Є навіть об'єднання українських юристів. Втім, якщо воно сховає голову в плечі, можна знайти сильного адвоката-американця, і громада, солідаризувавшись у цій справі, легко могла б зібрати для нього, скинувшись по п'ять-десять долярів, потрібний гонорар.

Якщо ж ні, якщо нам плюють в лице, а ми будемо казати, що то дощик, то треба буде занести на могилу Дмитра Донцова у Бавнд-Бруку запізнілу китицю квітів, цим визнаючи, що він мав рацію, коли написав, що більшість з нас — то не горді і незламні нордійці, а потульні остійці, що люблять тільки засідати по різних комітетах і комісіях. А поклавши цю китицю, запитати себе: нащо нам так багато товариств і організацій? Чи не час їх об'єднати в одне Товариство українських боягузів?

Але я вірю, що українство відповість — як не тут, то там, в Україні. Не може бути, щоб ми втратили інстинкт самозбереження і не бачили, що діється довкола. А діються страшні спроби розбити нас, змусити нас соромитися нашої історії, нашої святої боротьби за життя і свободу, посіяти в наших душах сумніви і відчай, і недовіру до самих себе. Тоді нас легко можна буде взяти голими руками. З цією ціллю вони вже навіть не ховаються. Бруклинський російськомовний тжневик „Новий мередіан" (ч. 702) вмістив статтю російського стратега-шовініста М. Калашникова „Україна між розпадом і поділом", з підзаголовком – „Україна об'єктивно виявиться розірваною між Москвою та Европою". Ось останнє речення з тієї статті: „Розподіл і переформатування України — один з наших шансів на прорив у велике майбутнє".

Не даймо їм прорватися, бо вони знову вчинять те єдине, що вміють, – пекло на землі.

Пам'яті видатного кобзаря

СІЕТЛ, Вашінґтон. – Концерт, присвячений 135-ій річниці від дня народження видатного українського кобзаря Терентія Пархоменка, відбувся 28 жовтня. Велику концертну програму пам'яті видатного кобзаря представив кобзар-лірник Василь Нечепа, лавреат Шевченківської нагороди, послідовник творчости Т. Пархоменка.

На початку минулого століття Т. Пархоменко був поодиноким носієм традиції старосвітської чернігівської кобзарської школи. Коротке творче життя цього незрячого кобзаря-лірника залишило глибокий і яскравий слід в кобзарському мистецтві. Народжений в селі Волосківці, Менського району на Чернігівщині, він був живою леґендою, талановитим спадкоємцем творчости Андрія Шута та інших славних кобзарів давньої чернігівської кобзарської школи.

За неповних 39 літ життя його творчість стала широковідомою. Микола Лисенко часто організовував його виступи у найпристижніших залях Києва. Виступав він в 1902 році у Харкові на знаному з'їзді кобзарів. Микола Домонтович записав пісні та думи з репертуару кобзаря, на базі яких створив самовчитель для кобзи.

Т. Пархоменко дав світові видатних учнів – Петра Ткаченка-Галашка, неперевершеного лірника Оврама Гребеня та незрячого кобзаря Дем'яна Симоненка. Але був ще один учень, про якого писати було заборонено. У 1905 році Т. Пархоменко передав старовинний козацький спосіб гри „одбоєм" майбутньому геніяльному музичному майстрові Олександрові Корнієвському, коли той виготовляв для нього кобзи. На замовлення М. Лисенка О. Корнієвський, добре опанувавши старовинний спосіб гри, розпочав у 1906 році створення нового музичного інструменту на базі старосвітської чернігівської кобзи.

Так 100 років тому в Україні з'явився новий музичний інструмент – хроматична концертна бандура.

Про нелегке життя Т. Пархоменка та О. Корнієвського, який за свій винахід понад 24 роки відстраждав по таборах, розповів під час концерту В. Нечепа. Звучали також невмирущі пісні з репертуару видатного кобзаря у супроводі кобзи, яку В. Нечепа сконструював на зразок кобзи Т. Пархоменка до 110-ої річниці кобзаря, й ось вже 25 років мандрує з нею по всій Україні та далеко за її межами.

Цей мистецький захід був організований Українсько-американським клюбом штату Вашінґтон у Сіетлі. Президент клюбу Петро Дрогомирецький вручив кобзареві колоски української пшениці, дякуючи за цей унікальний концерт. Тривалими оплесками вшанували кобзарське мистецтво численні присутні, дорослі та діти.

Старший науковий співробітник Інституту українознавства, єдиний у світі представник старосвітської чернігівської кобзарської школи, кобзар-лірник В. Нечепа, Заслужений артист України, вирушив з концертними мандрами по всій Америці. Концерти відбудуться в американських університетах та в українських школах. Концертну програму „Історія прадавньої Держави Україна в її піснях" він присвячує 100-річчю створення сучасної української бандури та 135-річчю від дня народження леґендарного кобзаря Терентія Пархоменка.

Валентина Дрогомирецька

Помер визначний просвітянин Закарпаття Юрій Керекеш

16 серпня цього року, після тривалої хвороби помер визначний просвітянин Закарпаття Юрій Керекеш, прозаїк і драматург.

Народився Ю. Керекеш 26 червня 1921 року в селі Великі Лучки на Мукачівщині, в Закарпатті. Батько 17-річним хлопцем поїхав на заробітки до Америки (вугільні шахти в Пенсильванії). Після Першої світової війни, повернувшись додому, одружився, в молодого подружжя народився син Юрій. Батько сам знову вертається до Америки, а в 1926 році, спродавши все майно, молода мати з п'ятирічним сином Юрієм їдуть у Новий Світ.

Про цей момент своєї біографії у радянські часи письменник волів мовчати, щоб уникнути ще однієї чорної плями в біографії. Керекеші мали намір оселитися в Америці назавжди, але 15 років праці у вугільній шахті підірвали батькове здоров'я і він вирішив повернутися з родиною в рідне село. Юрій вписався до Пласту і мав кличку „Бурмило".

У 1944 році закінчив медичний факультет у Будапештському університеті, але з незалежних від нього причин не став лікарем; восени тогож року в Закарпаття ввійшли радянські війська.

Почав писати вірші, опісля став редактором газети „ Закарпатська правда". Згодом працював як директор кінотеатру в рідному селі. Писав про зловживання влади в організації колгоспу. Заінчилося тим, що газети перестали друкувати його „наклепи", їхнього автора звільнили з праці, а на матір наклали такий податок, що сплатити було неможливо, тож забрали з хати останнє зерно. І почалися поневіряння!!

На щастя, добрі люди захистили його імя; заочно закінчив українську філологію в Ужгородському університеті і почав учителювати.

Після проголошення незалежности України, коли відродилася „Просвіта", виникло Закарпатське Об'єднання Всеукраїнського Товариства „Просвіта", і покійний Юрій включився в „Просвіту", довгими роками був відповідальним секретарем Товариства.

У 1997 році був обраний головою єдиного на Закарпатті Ужгородського осередку уладу пластунів-сеньйорів; з нагоди 75-річчя Пласту на Закарпатті очолив організаційний комітет, який провів міжнародну науково-практичну конференцію.

Ми в Товаристві Української Мови (ТУМ-Чикаґо), мали честь і приємність знати Ю. Керекеша, як невтомного просвітянина; спочатку через листування, а в 1996 році познайомилися з ним особисто, коли з рамени ТУМ відвідували Закарпатську „Просвіту".

Наш ТУМ-Чикаґо неодноразово помагав пок. Ю. Керекешові видавати просвітянські книжки, щоб освідомити молоде покоління закарпатців. Ціллю його публікацій було зміцнювати національну свідомість „збаламучених закарпатці-русинів"; допомагати боротися з прихильниками політичного русинства, Православної Церкви Московського патріярхату. Ю. Керекеш писав про них як про „відщепенців, запроданців, яких фінансують Будапешт, Москва, Словаччина й навіть карпатські русини з Америки".

Покійний Юрій Керекеш залишиться у нашій памяті, як надзвичайно скромна людина, як патріотичний діяч, котрий ввесь свій вільний час віддавав просвітянсько-громадським справам.

Поховано його на кладовищі „Кальварія" в Ужгороді.

Вічна йому память!

Д-р Богдан Боднарук,
організаційний
референт ТУМ-Чикаґо

Шановні читачі!

Висилаючи до „Свободи" спомини і співчуття з приводу відходу своїх близьких і друзів, не забувайте підтримувати видання тижневика пожертвами на пресовий фонд!

Редакція

Федір-Іскало – поет і пісняр

25 листопада минула перша болюча річниця відходу у вічність вірного патріота України Федора Іскала. У 1950 році він приїхав до Америки з Німеччини, з табору біженців, і поступив на працю як інспектор з якости деталей для турболітаків, підводних човнів та атомних реакторів.

Одночасно включився в українсько-суспільну працю, був членом екзекутиви Українського Конґресового Комітету Америки в Бафало, Ню-Йорк. Ф. Іскало займався графікою, видав пропам'ятні конверти, картки, котрі були поміщені в журналі „Український філателіст".

Після втрати своєї дружини почав писати вірші та пісні. Твори його друкувалися в газетах і журналах „Америка", „Народна воля", „Свобода", „За Патріярхат", а також в Україні у „Веселці", „Калині" та інших.

У 2001-2006 роках вірші і пісні звучали у радіопрограмі „Поштова скринька" Всесвітньої служби „Радіо Україна".

Ярослава Мельник,
Бетл-Ґраунд, Вірджінія

Федір Іскало
Голодомор

Катерино, Катерино!
Що ми учинили!
Сина, доню в полі, в снігу
Замерзнуть лишили.
А сусід зібрав всі сили,
В гості притягнувся,
Лиш застав сусідів двоє
Глянув – аж здригнувся.
„А де ж діти?", – здивувався.
В хаті стало тихо...
„Що, діток своїх поїли?
Горе вам і лихо!"
Катерина ся признала
Що дітки у полі –
„Ми занесли вчора ввечір
Вкоротить їм долі.
З них остались шкіра й кості,
Животи опухлі...
Щоб не бачить їхні муки,
Хай замерзнуть в полі".
„Божевільні ви обоє!"
Крикнув, що мав сили,
Потягнувсь сусід у поле,
Де дітей лишили.
Діточки обнялись міцно
Коцом, снігом вкриті.
Стулені лицями щільно
Вже морозом скуті.
О, Всевишній, Творче світу!
Де ж були небесні очі,
Як вмирала Україна
В тридцять третім році?

Управа Української православної церкви св. Ап. Єв. Луки в місті Ворнерс коло Сиракюз, Н. Й. з сумом повідомляє, що 14 листопада 2007 р. на 86-му році життя відійшов у вічність вельмишановний і трудолюбивий член парафії

СВ. П.

ЯКІВ ГЕРАСИМОВИЧ СЕНЕНКО

Народився він в 1921 р. в Україні, в селі Білоцерківка, Запорізької області.

В місті Сиракюз прожив 57 років, із них 32 роки працював інспектором на Crucible Specialty Metals звідки і пішов на пенсію в 1981 р. Покійний був фундатором церкви св. Ап. Єв. Луки, фінансовим референтом в управі парафії, членом Українського Конґресового Комітету та членом United Steel Workers Local 1277.

Під час будови нового будинку церкви і залі багато приклав фізичної праці, а також дуже допомагав фінансово. Був надзвичайно жертовним і підтримував не тільки свою церкву але й декілька українських установ, любив свій український народ і зараховував себе до Козацького роду.

Його дружина Тетяна Сененко, з якою він прожив 60 років, упокоїлась 19 квітня 2006 р.

Залишив двох синів і невісток: Володимира і Любу Сененко, Миколу і Марію Сененко, обох із Сиракюз; двох сестер Ольгу (Михайла) Косяк із Сиракюз, Віру (Вадима) Попов із Плейнфілд, Н. Дж.; одного брата Миколу Комара із Полтави в Україні; шестеро внуків: Христину (Романа) Чучак з Н. Дж., Володимра і Степана Сененко обоє з Сиракюз, Андрія (Ульяну) Сененко з Балтимору, Наталку (Андрія) Годжес з Мінеаполісу, капітана Тараса Сененко зараз в Іраку, племінниць та племінників.

Сумно стало в церковній родині без завжди привітливого до кожного з нас відданого члена парафії Якова Сененко.

Хай американська земля буде Йому легкою, а його синам і родині хай Бог допоможе перенести це горе.

Всі похоронні відправи провів о. Василь Сендега. Тіло Покійного похоронено на цвинтарі церкви св. Ап. Єв. Луки в місті Ворнерс. Бажаючі можуть скласти пожертви на фонд церкви св. Ап. Єв. Луки.

Вічна Йому пам'ять

Управа Парафії

Ділимося сумною вісткою, що 14 листопада 2007 р. відійшла від нас заосмотрена Найсвятішими Тайнами наша найдорожча МАМА І БАБЦЯ

СВ. П.

АНАСТАЗІЯ ҐІНА

з дому ГУРКОТ

нар. 8 листопада 1919 р. в селі Горожанка, Тернопільська обл.

ПАРАСТАС з ПАНАХИДОЮ відбулися 16 листопада 2007 р. в похоронному заведенні Петра Яреми в Ню-Йорку.

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА відбулася 17 листопада 2007 р. в Українській католицькій церкві св. Юра в Ню-Йорку.

Тлінні останки поховано на Українському католицькому цвинтарі св. Духа в Гемптонбурґу, Н. Й.

У глибокому смутку залишилися:

дочка – ВІРА
син – ЮРІЙ з дружиною ЛЕСЕЮ
дочка – НЕОНІЛІЯ з чоловіком ТЕДОМ
внуки – АДРІЯНА ДРОГОМИРЕЦЬКА
– ТЕОДОР І СТЕФАН ҐІНА
– РЕНАТА КОНДРАТЮК

та ближча і дальша родина в Америці і Україні.

Вічна Її пам'ять!

В 25-ту РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ у ВІЧНІСТЬ нашої незабутньої ДРУЖИНИ і МАМИ

СВ. П.

КАТЕРИНИ ФЕСЬО

з дому СЛОБОДЯК

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ

всечеснішим о. деканом Тарасом Лончиною 11 грудня 2007 р. в церкві Пресвятої Трійці у Силвер Спрінґ, Мд.

Просимо ласкаво згадати Покійну у своїх молитвах.

муж – ВАСИЛЬ
дочка – МАРІЙКА
син – ВАСИЛЬ з дружиною ОРИСЕЮ і дочкою ЛЯРИСОЮ.

У смутку повідомляємо, що 5 серпня 2007 р. відійшла у вічність наша улюблена ТЕТА

СВ. П.

МАРІЯ РОМАНЕЦЬ

нар. 19 жовтня 1914 р. в Золочеві, донька покійної Ванди та Всеч. о. Вільгельма Белкома, колишнього пароха Утішкова та Сторонибаб, заарештованого та засланого до Сибіру, вдова св. п. інж. Михайла Романця.

ПАРАСТАС і ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА були відправлені у четвер, 9 серпня 2007 р. у церкві св. Миколая, на 24-ій вулиці у Філядельфії, Па., о год. 9:45 ранку, а опісля на цвинтарі св. Марії на Факс Чейсі.

Залишені у смутку:

сестрінок – БОГДАН МИР з дружиною ПАТРИКІЄЮ
родина – ДАРІЯ, СТЕФАН і ЗЕНЯ НАСЕВИЧІ
– ЛІДІЯ МИР.

Вічна Її пам'ять!